

תפסיר רס"ג

הָדוּ ^{למנחת שבת ושני וחמישי} אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים
כֹּא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-
 מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים
 בְּנֵי אֶהְרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
 לִנְפֹשׁ לֹא-יִטְמָא בְּעַמּוּיֹם:
 וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה. אֵימַר לְכֹהֲנֵיךָ בְּנֵי
 אֶהְרֹן. וְתִימַר לְהוֹן, עַל מִית לָא יִסְתַּאב
 בְּעַמּוּיָה: ^ב כִּי אִם-לְשֹׂארוֹ
 הַקָּרֹב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבֵתוֹ וּלְאָחָיו:
 אֲלֵהֶן לְקָרִיבָיִה. דְּקָרִיב לִיָּה. לְאִמּוּיָה וּלְאָבוּהֵי וּלְבָרִיָּה וּלְבַרְתֵּיָה
 וּלְאָחֻוּהֵי: ^ג וּלְאָחָתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר
 לֹא-הִיָּתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא: וּלְאָחָתֵיָה בְּתוּלָתָה
 דְּקָרִיבָה לִיָּה. דְּלֹא הָיָה לְגִבְרָה לָהּ יִסְתַּאב: ^ד לֹא יִטְמָא בְּעַל
 בְּעַמּוּיֹם לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתַּאב בְּרָבָא בְּעַמּוּיָה. לְאָחֻלוֹתֵיָה:
 לֹא- ^ה יִקְרָחוּ יִקְרָחוּ קְרָחָה בְּרֹאשָׁם וּפְאֹת

כא א) ת"ם קאל אללה למוסי.
 מר אלאימה בני הרון. וקל
 להם לא ינגס כל ואחד מנכם
 במיית מן קומה: ב) אלא
 לנסיבה. אלאקרוב אליה. אמה
 ואביה. ואבנה ואבנתה ואכיה:
 ג) ואכיהתה אלכפר אלאקרוב
 אליה. והי אלתי לם תציר לרגל.
 פבהא ינגס: ד) ולא ינגס בכיטיר
 מן קומה. לאנה תבדיליה: ה) לא
 ינתפו נתפא מן שער רוסהם.

רס"י

כא א) אמר אל הכהנים. אמר ואמרת.
 להזכיר גדולים על הקטנים: בני אהרן.
 יכול הללים, תלמוד לומר הכהנים:
 בני אהרן. אף בעלי מומין במשמע: בני
 אהרן. ולא בנות אהרן: לא יטמא בעמיו.
 בעוד שהמת בתוך עמיו יצא מת מצודה:
 כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו:
 ג הקרובה. לרבות את הארוסה: אשר לא

זולק הדקדוק: ה) לא יקרחה. תיבת יקרחה בה"א לרמוז הדין שאמרו במשנה הקורח חמש
 קריחות על מת אחד או קרחה אחת על חמשה מתים (שפתי ישנים קי"ב ע"א):

תפסיר רס"ג

וְזוֹאִיא לְחֹמֶהם לֹא יִחְלָקוּהָא.
 וְפִי אֲבִדְאֲנָהֶם. לֹא יִכְדְּשׁוּן
 כִּדְשָׁא: (ו) וְלִכְוֹנוּ מְקַדְסִין
 לְרִבְהֶם. וְלֹא יִבְדְּלוּ אִסֶּם
 רִבְהֶם. פֶּאֲנָהֶם לִפְּאֵהֶם
 מְקַרְבִּין קְרִאֲבִין אֵלְלֵה רִבְהֶם
 אֲלֹדְאִימָה יִכְוֹנוּ מְקַדְסִין:
 (ז) בְּאִמְרָאָה פֶּאֲגְרָה וּמְבַדִּילָה
 לֹא יִתְזוּוּגוּ. וּבִאִמְרָאָה מְטַלְקָה
 מִן בְּעֵלְהָא לֹא יִתְזוּוּגוּ. פֶּאֲן כֹּל

זִקְנָם לֹא יִגְלָחוּ וּבְבִשְׂרָם
 לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָתָ: לֹא יִמְרְטוּן
 מְרַט בְּרִישֵׁהוּן. וּפְתָא דְדִקְנָהוּן לֹא
 יִגְלָחוּן. וּבְבִשְׂרָהוּן לֹא יִחְבְּלוּן חֲבּוּלָ:
 קְדָשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם
 וְלֹא יִחְלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם
 כִּי אֶת-אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם

אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְבִּים וְהֵיוּ קְדָשׁ: קְדִישֵׁין יִהוּן קְדָם
 אֱלֹהֵהוּן. וְלֹא יִחְלוּן. שְׂמָא דְאֱלֹהֵהוּן. אֲרִי יֵת קוּרְבָנִיא דִּי. קוּרְבַן
 אֱלֹהֵהוּן. אֲנוּן מְקַרְבִּין וְיִהוּן קְדִישֵׁין: אִשָּׁה זֹנָה וְחִלְלָה
 לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ

— רס"י —

שְׂאִינֵי חִיב אֵלְא עַל דְּבַר הַקְּרִי גִלּוּחַ וְיֵשׁ בּוֹ
 הַשְּׂחָתָה, וְזֵהוּ תַעֲרָ: וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ
 שְׂרָטָתָ. לְפִי שְׂנַאֲמַר בִּישְׂרָאֵל (ויקרא טז כח)
 וְשְׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ, יְכוּל שְׂרָט חֲמֵשׁ
 שְׂרִיטוֹת לֹא יִהְיֶה חִיב אֵלְא אַחַת, תִּלְמּוּד
 לֹמַר לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָתָ, לְחִיב עַל כֹּל
 שְׂרִיטָה וְשְׂרִיטָה. שְׂתִיבָה זֹו יִתְרָה הִיא
 לְדְרוּשָׁה שְׂתִיבָה לֹו לְכַתּוּב לֹא יִשְׂרְטוּ וְאֲנִי
 יוֹדֵעַ שֶׁהִיא שְׂרָטָתָ: וּקְדָשִׁים יִהְיוּ. עַל
 כְּרָחֵם יְקַדִּישׁוּם בֵּית דִּין בְּכָף: זֹוּנָה.
 שְׂנַבְעֵלָה בְּעִילַת יִשְׂרָאֵל הָאָסוּר לָהּ, כְּגוֹן

יִשְׂרָאֵל הַזֶּהָרִי עַל כֶּף, אֵלְא לְפִי שְׂנַאֲמַר
 בִּישְׂרָאֵל (דברים יד ט) בֵּין עֵינֵיכֶם, יְכוּל לֹא
 יִהְיֶה חִיב עַל כֹּל הָרֵאשׁ, תִּלְמּוּד לֹמַר
 בְּרֵאשִׁים, וְיִלְמּוּדוּ יִשְׂרָאֵל מִהַכְּהֻנִּים בְּגִזְרָה
 שְׁנֵה, נֶאֱמַר כֹּאן קְרָחָה וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן בִּישְׂרָאֵל
 קְרָחָה, מִה כֹּאן כֹּל הָרֵאשׁ אָף לְהֵלֵן כֹּל
 הָרֵאשׁ בְּמִשְׁמַע, כֹּל מְקוּם שִׁקְרָח בְּרֵאשׁ.
 וּמִה לְהֵלֵן עַל מֵת, אָף כֹּאן עַל מֵת: וּפְתָת
 זִקְנָם לֹא יִגְלָחוּ. לְפִי שְׂנַאֲמַר בִּישְׂרָאֵל
 (ויקרא יט כז) וְלֹא תִשְׁחָזוּ, יְכוּל לְקַטּוּ בְּמִלְקָט
 וּבְרֵהִיטְנִי יִהְיֶה חִיב, לְכָף נֶאֱמַר לֹא יִגְלָחוּ.

זֶלֶק הַדְּקֻדּוֹק: וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ. הַתְּרָגוּם וְאִתְתָּא דְּמִתְרַכָּא, הַדְּלִ"ת בְּחִירָק
 וְהַתִּי"ו רְפִי וְכֵן כִּלְהוּ שְׂבַתְרָגוּם הַנִּיקוּד בְּכֹלֵם כֵּן הוּא, מִתְרַכָּא הַמ"ם בְּשׂוּא, דְּמִתְרַכָּא הַדְּלִ"ת
 בְּחִירָק, וּמִתְרַכָּא הַוִּי"ו שׂוּרָק וְאִין בְּמ"ם חִירָק וְהַתִּי"ו רְפָה. וְכ"ה בְּכֹל הַקְּדֻמוֹנוּת גַּם בְּדִפּוּסִים.
 וּמִלְמַדֵּי תִינּוּקוֹת שְׂלֵא יִדְעוּ דְּקֻדּוֹק הַלְשׁוֹן ע״וּתוֹ שְׂלֵא כִדְתָ. וּמִה שְׂתִרְגַּם כֹּאן וְחִלְלָה וּמְחִלָּא
 וְלִקְמַן גְּבִי כֵהֵן גְּדוּל תְּרָגַם חִלְלָה חִלְלָא, פִּירְשׁוּ הָרֵאשׁוֹנִים כִּי הַחִלְלָה יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי סוּגִים הָאֶחָד
 שְׂנַבְעֵלָה לְפִסּוּל לָהּ שְׂנַעֲשִׂית חִלּוּ וְהַשְּׁנִי שְׂתִיבָה בַת חִלּוּ:

תפסיר רס"ג

ואחד מנהם מקודס לרבה: (ח) וקודסה באללזאם. לאנה יקרב קרבאן רבך אלדאים. פליכון לך מקודסא. כמא אני אללה מקודסכם: (ט) ואיי אבנהי רגל אמאם. תבדילת פפגרת. פקד פציחת אביהא. פלתתרק באלנאר: (י) ואלאמאם אלכפיר מן אכזתה. אלדי יצב עלי ראסה דהן אלמסח ויכמל

כִּי־קֹדֶשׁ הוּא לְאֱלֹהִיוֹ:
אֶתְתָּא מִטְעִיא וּמַחְלָא לָא יִסְבוּן.
וְאֶתְתָּא. דְּמִתְרְכָא מִבְּעֵלָה לָא יִסְבוּן.
אַרִי קֹדִישׁ הוּא קְדָם אֱלֹהֵיהּ:
וְקֹדְשִׁתּוֹ כִּי־אֶת־לֶחֶם
אֱלֹהֵיךָ הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ
יְהִי־לְךָ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי
יְהוּה מְקֹדְשִׁכֶם: ותקודשניה.

אַרִי יְת קורבן אלהך הוא מקריב. קדיש יהי לך. ארי קדיש. אָנָּא יי
 מְקֹדְשִׁכּוֹן: ^ט וּבֵת אִישׁ כִּהֵן כִּי תַחַל לְזִנוּת אֶת־
 אֲבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: ^ז וּבֵת גֹּבֵר כִּהֵן. אַרִי
 תַּתְּחַל לְמִטְעִיא. מְקֹדוּשַׁת אָבוּהָא הִיא מִתְּחַלָּא. בְּנוּרָא תַתּוּקֹד: ^ס
 וְהִכְהִין הַגָּדוֹל מֵאַחֵיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עַל־רֹאשׁוֹ |
 שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמֵלֵא אֶת־יָדָיו לְלִבֵּשׁ אֶת־
 הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרָם:

— רס"י —

חזבי פרתות או נתין או ממזר: חללה. שגלדה מן הפסולים שבפנהנה, כגון בת אלמנה מכהן גדול או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הפנהנה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לפנהנה: ^ח וקודשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, חלקהו ויטרהו עד שיגרש: קדש יהיה לך. נהוג בו קדשה לפתוח ראשון בכל דבר

ולברך ראשון בסעודה: ^ט כי תחל לזנות. כשתתחלל על ידי זנות, שהיתה בה זיקת בעל וזנותה או מן האירוסין או מן הנשואין. ורבותינו נחלקו בדבר, והכל מודים שלא דבר הכתוב בפנהנה: ^ז את אביה היא מחללת. חללה וזנותה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל: ^ס לא יפרע. לא יגדל פרע על אבל. ואיזהו

זולק הדקדוק: ^ה כי את לחם אלהיך. תיבת כי במקף וגעיא בכל התיגאן לא בתביר וכ"כ ר"מ לונזאנו ז"ל: אֲשֶׁר־יוֹצֵק. האל"ף געיא:

תפסיר רס"ג

ואגבה בלבס אלת־יאב. פלא ישעת ראסה. ות־יאבה לא ימ־זקנא: יא) ועלי אי אנסאן מיית לא ידכיל. חתא באביה ואמה לא ינגס: יב) וכן אלמקדס לא יכירג וראהמא. ולא יבדיל קדס (י"ג: תקודיס) רבה. לאן למא תאג דהן מסח רבה עליה. אנא אלה שרפתה: יג) והו פלא יתזווג אלא באמראה בכר: יד) אמא ארמלה או מטלקה ומבדיליה ופאגרה. פלא יתזווג באחדוי מן הולאי. אלא באמראה בכר מן קומה יתזווג: טו) ולא יבדיל

וכהנא דיתרבא מאחזיה. דיתרק על רישיה משחא דרבותא ודיקריב ית קורבניה. למלבש ית לבושיא. ית רישיה לא ירבי פרוע. ולבושוהי לא יבזע: **וְעַל כָּל-נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא: וְעַל כָּל נִפְשֹׁת מֵיתָא לֹא יִיעוֹל. לְאָבוּהִי וּלְאִמִּיהָ לֹא יִסְתָּאב: וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהִיו כִּי נָזַר שֶׁמֶן מִשְׁחַת**

אֱלֹהִיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה: וּמִן מִקְדָּשָׁא לֹא יִפּוֹק. וְלֹא יַחַלֵּל. ית מקדשא דאלהיה. ארי. כליל. משח רבותא דאלהיה. עלוהי אנא יי: יג) והוא אשה בבתוליה יקח: והוא אתתא בבתולהא יסב: יד) אלמנה וגרושה וחללה זנה את-אלה לא יקח כי אם-בתולה מעמיו יקח אשה: ארמלא ומתרכא וחלילא מטעיא. ית אלין לא יסב. אלהין: בתולתא מעמיה יסב אתתא: טו) ולא-יחלל זרעו בעמיו

— רס"י —

רבתינו שבהן גדול מקריב אונו. וכן משמעו. אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לצאת מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדשו. שאינו מחלל בכך את העבודה שהתיר לו הכתוב. הא כהן הדיוט שעבד אונו חלל: יי וחללה. שגלדה מפסולי כהנה:

גדול פרוע. יותר משלשים יום: יא ועל כל נפש מת וגוי. באהל המת: נפש מת. להביא רביעית דם מן המת שמטמא באהל: לאביו ולאמו לא יטמא. לא בא אלא להתיר לו מת מצוה: יב ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה. ועוד מכאן למדו

תפסיר רס"ג

נסלה בסואהא מן קומה לאני
אללה מקדסה: טז) תים כלם
אללה מוסי תכלימא: יז) מר
הרון וקל לה. אי רגל מן נסלך
עלי מר אגיאלהם. יפון פיה
עיב. לא יתקדם. ליקרב קרבאן
רבה: יח) לאן כל רגל פיה עיב
לא יתקדם. פמן דיאלך
אלאעמא ואלאזמן. ואלאכרם
ואלכיאמע: יט) או רגל יפון
פיה פסר רגל. או פסר יד:
כ) או אחדב או אכ'פש. או

כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: וְלֹא
יִחִיל זְרַעִיהָ בְּעַמִּיּוֹהָ. אֲרִי אֲנִי יְיָ
מְקַדְּשִׁיהָ: **ס (שעי)** וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמְלִיל יְיָ עִם
מֹשֶׁה לְמִימְרֵי: **ז** דַּבֵּר אֶל-אֶהְרֹן
לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֶךָ
לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם
לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם

אֱלֹהִיו: מְלִיל עִם אֶהְרֹן לְמִימְרֵי. גִּבֹר מִבְּנֵי לְדַרְיָהוֹן. דִּיהִי בֵּיה
מוֹמָא. לֹא יִקְרָב. לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם אֱלֹהִיהָ: **ז** כִּי כָל-אִישׁ
אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר או פִּסְחַ או
חֲרָם או שְׂרוּעַ: אֲרִי כָל גִּבֹר. דִּבִּיה מוֹמָא לֹא יִקְרָב. גִּבֹר עוֹר
או חֲגִיר. או חֲרָים או שְׂרִיעַ: **יט** או אִישׁ אֲשֶׁר-יִהְיֶה בּוֹ
שֶׁבֶר רֶגֶל או שֶׁבֶר יָד: או גִּבֹר. דִּיהִי בֵּיה תִּבְרַר רֶגְלָא. או
תִּבְרַר יָדָא: **כ** או-גִּבֹן או-דָק או תִּבְלָל בְּעֵינָיו או

— רס"י —

או שְׂרוּעַ. שְׂאָחַד מְאִיבְרִיו גְּדוּל מְחַבְרוֹ. עֵינָו
אֶחָת גְּדוּלָה וְעֵינָו אֶחָת קִטְנָה, או שׁוֹקוֹ אֶחָת
אֶרְכָה מְחַבְרָתָה: כ או גִּבֹן. שׁוֹרְלוֹי"ש זַלְעִי"
[בְּעַל גְּבוּת אַרוֹכוֹת] שְׁגִבְיָ עֵינָיו שְׁעָרָן
אַרוֹף וְשׁוֹכֵב: או דָק. שֵׁישׁ לוֹ בְּעֵינָיו דוֹק
שְׁקוֹרִין טִיל"א [קְרוֹם], כְּמוֹ (ישׁטכ מ כז) הַנוֹטָה
כְּדוֹק: או תִּבְלָל. דְּבַר הַמְּבַלְבֵּל אֶת הָעֵינָן.
כְּגוֹן חוּט לְבָן הַנְּמָשֵׁף מִן הַלְבָן וּפּוֹסֵק בְּסִירָא.

טו וְלֹא יִחַלֵּל זְרַעוֹ. הָא אִם נָשָׂא אֶחָת מִן
הַפְּסוּלוֹת, זְרַעוֹ הַמְּנַה חֲלָל מִדִּין קִדְשָׁת
כְּדָנָה: יז לַחֶם אֱלֹהִיו. מְאָכַל אֱלֹהִיו, כָּל
סְעוּדָה קְרוּיָה לַחֶם, כְּמוֹ (דִּינִאל כ 6) עֵבֶד לַחֶם
רִב: יח כִּי כָל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא
יִקְרָב. אֵינּוּ דִין שְׂיִקְרָב, כְּמוֹ (מִלֹּאכִי ח ח)
הַקְּרִיבָהוּ נָא לְפָחַתְךָ: חֲרָם. שְׂחַטְמוֹ שְׂקוּעַ
בֵּין שְׁתֵּי הָעֵינָיִם, שְׂכּוּחַל שְׁתֵּי עֵינָיו כְּאֶחָת:

תפסיר רס"ג

כתיב פי עינה. או בזה גרב או חזאו. או אדר: כא) כדאיך כל רגל פיה עיב. מן נסל הרון אלאמאם. לא יתקדם ליקרב קרבאן אלה. וממא דאלך אלעיב פיה. פקרבאן רבה. לא יתקדם ליקרבה: כב) לאפן רוק רבה. מן כזאץ אלאקדאס. ועומאה יאכל: כג) אמא אלי אלסגף פלא ידכל. ואלו

גָּרַב אֹו יִלְפַת אֹו מְרוֹחַ אֲשָׁד: או גבין או דקא. או חליו בעינוהי. או גרבן או חזון. או מריס פחתין: **כא כל-איש אשר-בו מום מורע אהרן הכהן לא יגש להקריב את-אשי יהוה מום בו את לחם אלהיו לא**

יגש להקריב: כל גבר דביה מומא. מורעא דאהרן כהנא. לא יקרב. לקרבא ית קורבניא די. מומא ביה. ית קורבן אלהיה. לא יקרב לקרבא: **כב לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל:** קורבן אלהיה. מקודשי קודשיא. ומן קודשיא ייכול: **כג אף אל-הפרכת לא יבא**

— רס"י —

שפחדיו מרססים, שבצעים שלו כותותין. פחדין כמו (ויז מ י) גידי פחדו ושרוגו: **כא כל איש אשר בו מום.** לרבות שאר מומין: **מום בו.** בעוד מומו בו פסול, הא אם עבר מומו כשר: **לחם אלהיו.** כל מאכל קרוי לחם: **כב מקדשי הקדשים.** אלו קדשי הקדשים: **ומן הקדשים יאכל.** אלו קדשים קלים. ואם נאמרו קדשי הקדשים לפמה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמרו הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמצינו שהתרו לזה שאכל משה בשר המלואים, אבל בחזה ושוק שלקדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהו, לפי נאמרו קדשים קלים. כן מפורש בזבחים (סא): **כג אף אל הפרכת.** להזות שבע הזאות

שהוא עוגל המקיף את השחור, שקוראים פרויל"ס [אישון], והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבלל חליו, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט. וכן כנודו חכמי ישראל במומי הככור חלזון נחש עינב (זכרות ל 6): **גרב וילפת.** מיני שחין הם: גרב, זו החרס. שחין היבש מבפנים ומבחוץ: ילפת, היא חזוית המצרית. ולמה נקראת ילפת שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין, הלח מבחוץ ויבש מבפנים, שנאמר (זכריס כ 7) ובגרב ובחרס, כשסמוך גרב אצל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אצל ילפת קורא לחרס גרב, כן מפורש בבכורות (מ 6): **מרוח אשד.** לפי התרגום מריס פחדין.

תפסיר רס"ג

אלמד'בת. פלא יתקדם אד' פיה עיב. ולא יבדל מקאדסי. לאני אללה מקדסהמא: (כד) פאמר מוסי' בד'אלך הרון ובניה. וסאיר בני אסראיל: כב א) ת'ם פלם אללה מוסי' תכלימא: ב) מר הרון ובניה. באן יגאנבו אקדאס בני אסראיל. ולא יבדלו מא ספיתתה קדסא. ממא הם מקדסוה לי. אנא אללה שרפתתה: ג) קל להם. אי רגל מן נסלכם

וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַגֵּשׁ כִּי-
 מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחַלֵּל אֶת-
 מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה
 מִקְדָּשִׁים: בְּרִם לְפָרוּכְתָא לָא ייעול.
 ולמדב'חא. לָא יקרב אָרי מוּמָא בִיה.
 וְלֹא יַחַל יֵת מִקְדָּשִׁי אָרִי אָנָּה יי
 מִקְדָּשֶׁהוּן: כד וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-
 אֶהְרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל-כָּל-

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ומליל משה. עם אהרן ועם בְּנוֹהֵי. ועם כָּל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: פ ט"ג בספרי תימן כב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: ומליל יי עם משה למימר: ב דַּבֵּר אֶל-אֶהְרֹן
 וְאֶל-בָּנָיו וַיִּנְזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא
 יַחַלְלוּ אֶת-שֵׁם קְדָשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי
 אֲנִי יְהוָה: מליל עם אהרן ועם בְּנוֹהֵי. ויפ'רשון מקודש'יא
 דבני ישראל. וְלֹא יַחַלּוּן יֵת שְׁמָא דְקוּדְשִׁי. דְאֲנֹן מִקְדָּשִׁין:
 קדמי אָנָּה יי: ג אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ |

— רס"י —

אומר (יחזקאל יד ז) וינזר מאחרי, (ישעי' ס ז) נזורו אחר, ופרשו מן הקדשים בימי טמאתן. דבר אחר: וינזרו מקדשי בני ישראל אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי. סרס המקרא ודרשהו, אשר הם מקדשים לי ולא יחללו את שם קדשי: אשר הם מקדשים לי. לרבות קדשי כהנים עצמן: ג כל איש

שעל הפרכת: ואל המזבח. החיצון. ושניהם הצרכו להכתב, ומפורש בתורת כהנים: ולא יחלל את מקדשי. שאם עבד, עבודתו מחללת להפסל: כד וידבר משה. המצוה הזאת: אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים: כב ז וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא

תפסיר רס"ג

עלוי מר אגיאלכם. תקדם אלי
אלאקדאס אלדי יקדסיהא בני
אסראיל ללה. והו פי חד נגס
ילזמה פתכ'תרם תלך אלנפס
מן עאלמי. אנא אללה
אלמעאקב: ד) אי רגיל מן נסל
הרון. פי מא הו אברץ או
דאיב. פלא יאכיל מן
אלאקדאס. אלי' אן יטהר. ומן

**אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרְעֶכֶם
אֶל-הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדָּשׁוּ
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ
עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה: אִימַר לְהוֹן.
לְדָרִיכוֹן. כָּל גֹּבֵר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרְעִיכוֹן.
לְקוֹדְשֵׁיא דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדָם יי.**

וסאובתיה עלוהי. וישתיצי. אנשא ההוא. מן קדמי אנא יי:
**אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֲהֶרֶן וְהוּא עָרוּעַ אוּ זָב
בַּקֹּדְשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנִּיעַ**

— רס"י —

מדבר, וטמאתו שלבשר עליו, ובטהור
שאכל את הטמא הכתוב מדבר, הרי כבר
נאמר (ויק' ז יט) והבשר אשר יגע בכל טמא
לא יאכל, אלא על כרחך ממשמעו אתה
למד, במי שטמאתו פורחת ממנו הכתוב
מדבר, והו האדם שיש לו טהרה בטבילה:
ונכרתה וגו'. יכול מצד זה לצד זה, ופרת
ממקומו ויתישב במקום אחר, תלמוד לומר
אני ה', בכל מקום אני: [ז מזרע אהרן.
אין לי אלא זרעו, גופו מנין, תלמוד לומר
והוא צרוע, שיכול הואיל ומקריב אוגן וקריב
צרוע זב, תלמוד לומר והוא: **עד אשר יטהר.**
ביאת השמש, או אינו אלא טבילה, נאמר
כאן וטהר, ונאמר למטה וטהר (פסוק ז)
ובא השמש וטהר, מה להלן ביאת שמש אף
כאן ביאת שמש: כל זה אינו צרכו דפוסים.]

אֲשֶׁר יִקְרַב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן
מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים
בטמאה בלשון נגיעה בכל קדש לא תגע
(ויקרא יב ז), אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו
מגזרה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על
הנגיעה, שהרי נאמר פרת על האכילה בצו
את אהרן (ויקרא ז כ ט) שתי פרות זו אצל
זו, ואם על הנגיעה חייב לא הצרך לחיבו על
האכילה, וכן נדרש בתורת פהנים וכי יש
נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב,
משויכשר לקרב, שאין חייבין עליו משום
טמאה, אלא אם כן קרבו מתיריו. ואם תאמר
שליש פרות בטמאת פהנים למה, כבר
נדרשו במסכת שבועות אחת לכלל ואחת
לפרט וכי (שזועות ז 6): **וטמאתו עליו.**
וטמאת האדם עליו, יכול בבשר הכתוב

זולק הדקדוק: **והנגע בכל טמא נפש.** תיבת והנגע בפשטא אחת בכל התיגאן וזוהי שיטת
ר"מ לונזאנו והירושלמיים והיא מלרע:

שמן המזר (ז) איש איש. המנהג להפריד ביניהם.

תפסיר רס"ג

**בְּכָל-טִמְאֵ-נֶפֶשׁ אִוּ אִישׁ
אֲשֶׁר-תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ-**

זֶרַע: גָּבֵר גָּבֵר מִזֶּרְעָא דְאֶהָרָן. וְהוּא
סָגִיר אִוּ דְאִיב. בְּקוּדְשֵׁיָא לֹא יִיכּוֹל.
עַד דְיִדְבִּי. וּדִיקָרַב בְּכָל טְמֵי נֶפֶשׂא.
אִוּ גָּבֵר. דְתַפּוֹק מִנִּיהּ שְׂכַבְתָּ זֶרַע:
ה אִוּ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-
שֶׁרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אִוּ
בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל

מִסְ נָגִיס בְּמִיּוּת. אִוּ כְדָרְגַת מְנַה
נְטִפְהוּ אַנְסָאָל: (ה) וְאִי רָגִיל
דְנָא. בְּכָל דְבִיב סְבִילָה אִן יִנְגָס
מְנַה. אִוּ בְּאַנְסָאן סְבִילָה אִן
יִנְגָס מְנַה. עֲלִי צִרּוּב נְגָאָסְתָּה:
(ו) פְּאִי אַנְסָאן דְנָא בְשֵׁי מִן
דְאֵלֶךְ. פְּלִינְגָס אֵלִי אֵלְלִיל. וְלֹא
יֵאכֵל מִן אֵלְאֶקְדָּאָס. אֵלֹא אִן
גִּסְל בְּדָנָה בְּאַלְמָא: (ז) פְּאֵדִיא
גִּיאַבְתָּ אֵלְשִׁמְס פְּקֹד טְהַר.
וּבַעַד דְאֵלֶךְ יֵאכֵל מִן
אֵלְאֶקְדָּאָס. לְאַנְהָ טְעָאמָה:
(ח) וְאַלְנְבִילָה וְאַלְסְקִימָה. לֹא

טְמֵאָתוּ: אִוּ גָּבֵר דִיקָרַב. בְּכָל רַחֲשָׂא דִיסְתָּאָב לִיהּ. אִוּ בְּאַנְשָׂא
דִיסְתָּאָב לִיהּ. לְכָל סְאוּבְתִיָּה: **ו** נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ
וְטְמֵאָה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֵאכֵל מִן-הַקְּדָשִׁים כִּי
אִם-רָחֵץ בְּשֶׁרוֹ בַּמַּיִם: אָנֹשׁ דִיקָרַב בִּיָּה. וְיִהִי מְסָאָב עַד
רַמְשָׂא. וְלֹא יִיכּוֹל מִן קוּדְשֵׁיָא. אֵלְהִינן. אִסְחִי בְשֶׁרִיָּה בְּמֵיא:
ז וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאכֵל מִן-הַקְּדָשִׁים
כִּי לַחְמוֹ הוּא: וּכְמִיעַל שִׁמְשָׂא וְיִדְבִּי. וּבְתַר כֵּן יִיכּוֹל מִן
קוּדְשֵׁיָא. אָרִי לַחְמִיָּה הוּא: **ח** נְבִילָה וְטֶרְפָּה לֹא יֵאכֵל

— רס"ג —

הַטְּמֵאִים הַלְלוּ: ז וְאַחַר יֵאכֵל מִן הַקְּדָשִׁים.
נְדָרֵשׁ בִּיבְמוֹת בְּתֵרוּמָה, שְׁמִתָּר לְאֶכְלָה
בְּהָעֶרֶב הַשֶּׁמֶשׁ: מִן הַקְּדָשִׁים. וְלֹא כָל
הַקְּדָשִׁים: ח נְבִילָה וְטֶרְפָּה לֹא יֵאכֵל
לְטְמֵאָה בָּהּ. לְעִנְיֵן הַטְּמֵאָה הַזֹּהִיר כָּאִן,
שְׂאָם אֶכֵּל נְבִילַת עוֹף טְהוֹר, שְׂאִין לָהּ טְמֵאָת

בְּכָל טְמֵא נֶפֶשׁ. בְּמֵי שְׁנֵטְמָא בְּמַת: כ בְּכָל
שֶׁרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ. בְּשַׁעוֹר הָרְאוּי
לְטְמָא. בְּכַעֲדָשָׁה: אִוּ בְּאָדָם. בְּמַת: אֲשֶׁר
יִטְמָא לוֹ. כְּשִׁיעוּרוֹ לְטְמָא, וְזִהוּ כְּפִיָּת: לְכָל
טְמֵאָתוֹ. לְרַבּוֹת נוֹגַע בְּזָב וְזָבָה, נִדָּה וְיוֹלְדֵת
וּבְמִצּוֹרֵעַ: ו נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ. בְּאַחַד מִן

תפסיר רס"ג

יאכלהא פיעציני בהא. אנא אללה אלמעאקב: ט) פליחפצו מא אסתחפצ'תהם. ולא יחמלו ענה וזרא. פיהלפון אד' הם תבד'לוה. לאני אללה מקודסהם בדיאלד: י) וכל אגנבי לא יאכל קודסא תתא ציף אלאמאם ואגירה לא יאכל קודסא: יא) ואי אמאם אשתרא אנסאן שראא במאלה. פהו יאכל מנה. ופדיאלד תיאליד ביתה. הם יאכלון מן טעאמיה: יב) ואייה' אבנה' אמאם. תנווגת

לְטִמְאָה-בַּה אֲנִי יְהוָה: נְבִילָא וּתְבִירָא. לָא יִיכּוֹל לְאַסְתָּאבָא בַּה. אֲנָא יי: ט) וּשְׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלֶיךָ חֵטָא וּמִתּוֹ בּוֹ כִּי יַחֲלִלְהוּ אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשָׁם: וַיִּטְרוּן יַת מִטְרַת מִימְרֵי. וְלֹא יִקְבְּלוּן עֲלוֹהֵי חוּבָא. וַיִּמּוּתוּן בֵּיה אַרְי יַחֲלוּנִיה. אֲנָא יי מִקְדָּשֶׁהוּן: ז) וְכָל-זָר לֹא-יֹאכַל

קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשֹׁכֵר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל חֵילוּנֵי לָא יִיכּוֹל קוּדְשָׁא. תּוֹתָבָא דְכֹהֲנָא. וְאַגִּירָא לָא יִיכּוֹל קוּדְשָׁא: ז) וְכֹהֵן כִּי-יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן פְּסוּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וַיִּלִּיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְּלַחְמוֹ: וְכֹהֵן. אַרְי יִקְנֵי נֶפֶשׁ קִנְיָן פְּסִיחָא. הוּא יִיכּוֹל בֵּיה. וַיִּלִּיד בֵּיתִיה. אֲנּוּן יִיכְלוּן בְּלַחְמִיחָ: זב) וּבַת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתֵרוּמַת

— רס"ד —

נקוד פתח, לפי שהוא דבוק. ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היובל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים, שיוצא בשש, בא הכתוב ולמדך באן שאין גופו קנוי לאדונו לאכול בתרומתו: יא) וכהן כי יקנה נפש. עבד פגעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות. ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין פספו. ועוד למד ממקרא אחר (צמדכ יא יב) כל טהור בביתך וגו' בספרי: יב) לאיש זר. ללוי ולישראל:

מגע ומשא אלא טמאת אכילה בבית הבליעה, אסור לאכול בקדשים. וצריך לומר וטרפה, מי שיש במינו טרפה, יצא נבלת עוף טמא שאין במינו טרפה: ט) ושמרו את משמרתני. מלאכול תרומה בטמאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה בידי שמים: י) לא יאכל קדש. בתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר בה: תושב כהן ושכיר. תושבו שלכהן ושכירו, לפיכך תושב זה

זולק הדקדוק: תושב כהן. לחוד בפתח כי הוא סמוך והוא תואר (מהר"ב):

תפסיר רס"ג

הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל: וּבֵיתכָּהֵינ. אָרִי תִהְיֶה לְגִבֹר חִילוּנִי. הִיא
בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדְשִׁיא לֹא תִיכּוֹל:**וּבֵית-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה****אֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אִין****לָהּ וְשָׁבָה אֶל-בֵּית אָבִיהָ****כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ****תֹּאכַל וְכָל-זֶר לֹא-יֹאכַל****בוֹ:** וּבֵית כָּהֵינ אָרִי תִהְיֶה אֶרְמְלָא

וּמִתְרַכָּא. וְכִי לִית לָהּ. וְתַתּוּב. לְבֵית

אָבוּהָא כְּרַבִּיּוּתָהּ. מִלֶּחֶמָא דְאָבוּהָא

וְאִישׁ כִּי-יֹאכַל קֹדֶשׁ**בְּשִׁגְגָה וְיֹסֵף חֲמֻשִׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת-****הַקֹּדֶשׁ:** וּגְבֹר. אָרִי יִיכּוֹל קוֹדְשָׁא בְּשָׁלוֹ. וְיֹסֵף חוֹמְשִׁיָּה עֲלוּהִי:**וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוֹדְשָׁא:** טוֹ וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת-קֹדְשֵׁי בְנֵי**יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר-יָרִימוּ לַיהוָה: וְלֹא יִחַלְלוּ. יֵת קוֹדְשִׁיא****דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. יֵת דִּיפְרָשׁוֹן קָדֶם יֵי: וְהִשְׁיִאוּ אוֹתָם עֲוֹן**

רְגֵלָא אֲגַנְבִּיא. פְּהִי לֹא תֹאכַל
מִן רְפֵאִיעַ אֶלְאֶקְדָּאס:
(ג) וְאִיִּיה אֲבַנְהָ אֲמָאם צֶאֱרַת
אֶרְמְלָה אוֹ מְטַלְקָה. וְלֹא נִסְל
לָהּ. פִּלְתַּעוּד אֱלִי בֵית אָבִיהָ
כְּכַחַם צְבִאִיָּהּ. וּמִן טַעֲמָה
תֹּאכַל. וְסִאִיר אֶלְאֶגְנָבִיין לֹא
יֹאכְלוּ מִנָּה: (ד) וְאִי אֲנִסְאן
אֶכַל שִׁיא מִן אֶלְאֶקְדָּאס
סְהוּא. פִּלְזִיד עֲלֶיהָ מִתִּל
כְּמִסָּה. וְיִדְפְּעָה אֱלִי אֶלְאֶמָאם
עַן אֶלְקָדֶס: (טו) וְלֹא יִבְדְּלוּ
אֶקְדָּאס בְּנֵי אֶסְרָאִיל. וְכִמָּא
יִרְפְּעוּנָה לָלָה: (טז) פִּיחַמְלוּ
עֲנָהּא דְעוּבָא וְאֶת־אֲמָא. אֶדְרָא

תִּיכּוֹל. וְכָל חִילוּנִי לֹא יִכּוֹל בֵּיה: יד

בְּשִׁגְגָה וְיֹסֵף חֲמֻשִׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת-**הַקֹּדֶשׁ:** וּגְבֹר. אָרִי יִיכּוֹל קוֹדְשָׁא בְּשָׁלוֹ. וְיֹסֵף חוֹמְשִׁיָּה עֲלוּהִי:**וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוֹדְשָׁא:** טוֹ וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת-קֹדְשֵׁי בְנֵי**יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר-יָרִימוּ לַיהוָה: וְלֹא יִחַלְלוּ. יֵת קוֹדְשִׁיא****דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. יֵת דִּיפְרָשׁוֹן קָדֶם יֵי: וְהִשְׁיִאוּ אוֹתָם עֲוֹן**

— כס"י —

לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ. דְּכִר הָרֵאוי לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ.
שְׂאִינוּ פּוֹרַע לוֹ מַעוֹת אֵלָא פִּירוֹת שְׁלַחְלוּן.
וְהֵן נַעֲשִׂין תְּרוּמָה: טו וְלֹא יִחַלְלוּ וְגוֹ.
לְהֶאֱכִילֵם לְזָרִים: טז וְהִשְׁיִאוּ אוֹתָם. אֶת
עַצְמָם יִטְעֲנוּ עֲוֹן בְּאֶכְלֵם אֶת קֹדְשֵׁיהֶם.
שְׁהַבְּדִלוּ לְשֵׁם תְּרוּמָה וְקֹדֶשׁ וְנֶאֱסְרוּ עֲלֵיהֶם.

יג אֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה. מִן הָאִישׁ הַזֶּה: וְזָרַע
אִין לָהּ. מִמְּנוּ: וְשָׁבָה. הָא אִם יֵשׁ לָהּ זָרַע
מִמְּנוּ אֶסְוֶרָה בְּתְרוּמָה כָּל זְמַן שְׁהַזָּרַע קָיָם:
וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל בוֹ. לֹא בָא אֶלָּא לְהוֹצִיא
אֶת הָאוּנָן שְׁמִתָּר בְּתְרוּמָה. זְרוֹת אֲמַרְתִּי לָהּ.
וְלֹא אֲנִינּוֹת: יד כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ. תְּרוּמָה: וְנָתַן

תפסיד רס"ג

אכלו כדאיך אקדאסיהם. לאני אללה מקדסהם: יז) תים כלם אללה מוסי' תפלימא: מד הרון ובניה. וסאיר אל אסראיל: יח) וקל להם. אי רגיל מן אל אסראיל או מן אלגרבא אלדאכ'לין פיהם. שא אן יקרב קרבאנא עלי צ'רוב מן נדורהם ותברעהם. אלתי יקרבונא ללה צעידה: יט) פלמרתצ'יא מנכם. אן יפון ד'פרא צ'חיחא מן אלבקר

אֲשַׁמָּה בְּאֲכֹלְם אֶת-

קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה

מִקְדָּשָׁם: ויקבלון עליהון עוין וחובין. במיכלהון בסואבא ית קודשיהון.

אֲרִי אֲנִי יי מקדשהון: פ (שלישי)

אל-משה לאמר: ומליל יי עם

דב'ר אל-אהרן

ואל-בניו ואל כל-בני ישראל ואמרת אליהם

איש איש מבית ישראל ומן-הגר בישראל

אשר יקריב קרבנו לכל-נדריהם ולכל-

נדבותם אשר-יקריבו ליהוה לעלה: מליל עם

אהרן ועם בנוהי. ועם כל בני ישראל. ותימר להון. גבר גבר מבית

ישראל ומן גיוריא בישראל. דיקריב קורבניה לכל נדריהון ולכל

נדבתהון. דיקרבון קדם יי לעלתא: יט

לרצנכם תמים זכר

בבקר בפשבים ובעזים: לרעוא לבון. שלים דבר.

— רס"י —

יס נדריהם. הרי עלי: נדבתם. הרי זו: יט לרצנכם. הביאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני שיהא לכם לרצון אפיימיני"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון תמים זכר בבקר בפשבים ובעזים. אבל בעולת העוף אין צריך תמות וזכרות. ואינו נפסל במום אלא בחסרון אבר:

ואנקלוס שתרגם במיכלהון בסואבא שלא לצורך תרגמו בן: והשיאו אותם. זה אחד משלשה אתים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמנדברים באדם עצמו, וכן (צמ' ויג) ביום מלאת ימי נזרו יביא אתו, הוא יביא את עצמו. וכן (דכריס לו ו) ויקבור אתו בגיא. הוא קבר את עצמו, כך נדרש בספרי: שמו' המור (ס) איש איש. המנהג להפריד ביניהם.

תפסיר רס"ג

ואלצאן ואלמאעז: (כ) וכל מא פיה עיב לא תקרבוה. פאנה לא ירתצא מנכס: (כא) ופדאלך אי אנסאן שא אן יקרב ד'פח סלאמה ללה. תסויג' נדרא או תברעא. מן אלפקר או מן אלג'נם. פאלצחיה הו אלמרתצא מנה. לא יפון פיה שי מן אלעיוב: (כב) מן עורא או מפסורה או מבתורה או ד'את ת'אלול. או בה גרב או חזאו. פלא תקרבוהא ללה. ולא תגעלו מנהא קרבאנא עלי מד'פח אללה: (כג) ואי תזר או שאה כאנת גאמזה או

בתוריא. באמריא ובעזיא: כ כל אשר-בו מום לא תקריבו כי-לא לרצון יהיה לכם: כל. דביה מומא לא תקרבון. ארי לא לרעוא יהי לכון: כ ואיש כי-יקריב זבח שלמים ליהוה לפלא-נדר או לנדבה בבקר או בעאן תמים יהיה לרצון כל-מום לא יהיה-בו: וגבר. ארי יקריב נכסת קודשיא קדם יי. לפרשא נדרא או לנדבתא. בתורי או בענא. שלים יהי לרעוא. כל מומא לא יהי ביה: כ עורת או שבור או-חרוץ או-יפלת או גרב או ילפת לא-תקריבו אלה ליהוה ואשה לא-תתנו מהם על-המזבח ליהוה: עזיר או תביר או פסיק או יבלן. או גרבן או חזון. לא תקרבון אלין קדם יי. וקורבנא. לא תתנון מנהון. על מדבחא קדם יי: כ ושור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אתו

— רס"י —

כמו (שופטים טז כט) וילפת שמשון, שאחזה בו עד יום מיתה, שאין לה רפואה: לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשן ועל שחיטתן ועל זריקת דמן: ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרת: כג שרוע. אבר גדול מחברו: וקלוט. פרסותיו קלוטות:

כא לפלא נדר. להפריש בדבורו: כ עורת. שם דבר שלמים עזרון בלשון נקבה, שלא יהא בו מום שלעורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס שלעין שנסדק או שנגנב, וכן שפתו שנסדקה או נפגמה: יפלת. ויול"ס בלע"ז: גרב. מין חזוית וכן ילפת. ולשון ילפת,

תפסיר רס"ג

מדמגיה. פאצנעה עלי גהה
אלתברע. ואמא עלי גהה
אלנדיר פלא ירתצא:
כד) ואלמרוס ואלמדיקן
ואלמנצול ואלמקטוע. פלא
תקרבוהא ללה. ופי בלדאנכם
לא תצנעוהא: כה) ומן יד
אלאמם, לא תקרבני קרבאן
רבכם אלדאים ופיה שייא מן
הדיא אלעיוב. לאן פסאדהא
מענהא והו אלעיב אלדי פיהא.
פלא תרתצא מנכם:

וּלְנֹדֶר לֹא יִרְעָה: וְתוֹר וְאָמַר
יְתִיר וְחֹסִיר. נִדְבַתָּא תַעֲבִיד יְתִיה.
וּלְנֹדָא לָא יִתְרַעֵי: כִּד וּמְעוּף
וְכַתּוּת וְנִתּוּק וְכָרוּת לֹא
תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם
לֹא תַעֲשׂוּ: וְדַמְרִיס וְדַרְסִיס
וְדִשְׁלִיף וְדַגְזִיר. לָא תִקְרִבוּן קִדְם יי.
וּבְאַרְעֻכוֹן לָא תַעֲבְדוּן: כִּד וּמִיד בִּין
נִכְר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת-לֶחֶם

אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל-אֱלֹהֵי פִי מִשְׁחַתֶּם בָּהֶם מוֹם בָּם
לֹא יִרְצוּ לָכֶם: וּמִיד בֵּר עֲמֻמִּין. לָא תִקְרִבוּן. ית קורבן אלהכון
מכל אלין. ארי חבולהון בהון מומא בהון. לא לרעוא יהון לכון: ס

— רס"י —

לסרס שום בהמה וחייה ואפלו טמאה, לכה
נאמר בארצכם, לרבות כל אשר בארצכם,
שאי אפשר לומר לא נצטוו על הסרוס אלא
בארץ, שהרי סרוס חובת הגוף הוא, וכל
חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוצה
לארץ: כה ומיד בין נכר. נכרי שהביא קרבן
בין כהן להקריבו לשמים לא תקריבו לו
בעל מום. ואף על פי שלא נאסרו בעלי
מומין לקרבן בני נח אלא אם כן מחסרי
אבר, זאת נוהגת בבמה שבשדות, אבל על
המזבח שבמשכן לא תקריבוה, אבל תמימה
תקבלו מהם, לכה נאמר למעלה איש איש
(לעיל פסוק יח), לרבות את הנכרים שנודרים
נדרים ונדבות בישראל: משחתם. חבולהון:

נדבה תעשה אתו. לבדק הבית: ולנדר.
למזבח: לא ירעה. איזהו הקדש בא לרצות,
הוי אומר זה הקדש המזבח: כד ומעוף
וכתות ונתוק וקרית. בביצים או בגיד:
מעוף. ביציו מעוכין ביד: כתות. כתושים
יותר ממעוף: נתוק. תלושין ביד עד שנפסקו
חוטים שתלויים בהן, אבל נתונים הם בתוך
הכיס, והכיס לא נתלש: וקרית. פרותין
בכלי ועודן בכיס: ומעוף. תרגומו ודמריס.
זה לשונו בארמית, לשון כתישה: וכתות.
תרגומו ודרסיס, כמו (עמוס ו 6) הבית הגדול
רסיסים, בקיעות דקות, וכן (שפת פ 3) קנה
המרסס: ובארצכם לא תעשו. דבר זה

זולק הרקרוק: כה כי משחתם. שם בחטף קמץ (ש):

תפסיר רס"ג

כִּי וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה

לֵאמֹר: וּמְלִיל יי עם מֹשֶׁה לְמִימַר:

כִּי שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׁב אוֹ-עֵז כִּי

יִוָּלַד וְהִיא שְׁבַעַת יָמִים

תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי

וְהִלְאָה יִרְעָה לְקִרְבָּן אִשָּׁה

לִיהוָה: תור או אמר או עז ארי

יתיליד. ויהי. שבעא יומין בתר אמייה.

ומיומא תמינאָה ולהלאה. יתרעי. לקרבא קורבנא קדם יי:

כִּי וְשׁוֹר אוֹ-שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת-בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַּיּוֹם

אֶחָד: ותורתא או סיתא. לה ולברה. לא תפסון ביומא חד:

כִּי וְכִי-תִזְבְּחוּ זִבְח־תּוֹדָה לִיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם

תִּזְבְּחוּ: וארי תפסון נכסת תודתא קדם יי. לרעוא לכון תפסון:

כִּי בַּיּוֹם הַהוּא יֹאכַל לֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-

בְּקָר אָנִי יְהוָה: ביומא ההוא יתאכיל. לא תשארון מניה

— רס"י —

לא ירצו לכם. לכפר עליכם: כו כי יולד. פרט ליוצא דופן: כח אתו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הבת, ואינו נוהג בזכרים, ומתיר לשחוט האב והבן או האב והבת: אתו ואת בנו. אף בנו ואותו במשמע: כט לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הותרו שתהא לרצון לכם. ומדו הרצון, ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שתהא שחיטה על מנת פן, שאם לקבוע לו זמן אכילה, כבר פתוב

כו) תים כלם אללה מוסי תכלימא: כז) ואי עגל או חמל או גדי אדיא יולד. פליקם סבעה אייאם מע אמה. ומן אליום אלתאמן פצאעדא. ירתצא אן יקרב קרבאנא ללה: כח) ואלבקה ואלנעגה. הי וולדהא. לא תד'בחוקמא פי יום ואחד: כט) ואדיא ד'בחתם ד'בח שכר ללה. פעלי מא ירתצא מנכס אד'בחה: ל) אן יוכל פי דיאלך אליום פקט לא

תפסיר רס"ג

יבקן מנה אלי אלג'דאה.
 אנא אללה אמרת בדיאלך:
 (לא) פאחפצו וצאיאי. ואעמלו
 בהא. אנא אללה אגאזיכם
 כירא: לב) ולא תבדילו אסם
 קודסי. בל אתקדס פי מא בין
 בני אסראיל. אנא אללה
 מקודסכם: לג) אלמכ'רגכם מן
 בלד מצר. לאכון לכם אלאהא.
 אנא אללה אלמעאקב:
 כג א) תם כלם אללה מוסי
 תכלימא: ב) מר בני אסראיל
 וקל להם. אעיאוד אללה. אלתי

עד צפרא. אנא יי: לא ושמרתם
 מצותי ועשיתם אתם אני
 יהוה: ותטרון פקודי. ותעבדון יתהוה.
 אנא יי: לב) ולא תחללו את-
 שם קדשי ונקדשתי בתוך
 בני ישראל אני יהוה
 מקדשכם: ולא תחלון ית שמא
 דקודשי. ואתקדש. בגו בני ישראל. אנא
 יי מקדשכון: לג) המוציא אתכם

מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני
 יהוה: דאפיק יתכון מארעא דמצרים. למהוי לכון לאלה. אנא יי:
 פ **רביעי** בספרי תימן **רביעי** **כג** * **וידבר יהוה אל-משה**
לאמר: ומליל יי עם משה למימר: **דבר אל-בני**
ישראל ואמרת אליהם מועדי יהוה אשר-

— רס"י —

מישאל ועוריה שלא מסרו עצמן על מנת
 הנס, שנאמר (דניאל ג יח) והן לא. ודיע להוא
 לך מלכא די לאלהך לא איתנא פלחין וגוי,
 מציל ולא מציל, ודיע להוא לך וגוי:
 לג המוציא אתכם. על מנת בן: אני ה'.
 נאמן לשלם שכר: כג **דבר אל בני**
ישראל וגוי **מועדי ה'.** עשה מועדות שיהיו
 ישראל מלמדין בהם, שמעברים את השנה
 על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל
 ועדן לא הגיעו לירושלים:

(ויקרא ז טו) ובשר זבח תודת שלמיו וגוי: אני
 ה'. דע מי גזר על הדבר ואל וקל בעיניך:
 לא ושמרתם. זו המשנה: ועשיתם. זה
 המעשה: לב) ולא תחללו. לעבור על דברי
 מזידין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה
 תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמך וקדש
 שמי. יכול ביחוד, תלמוד לומר בתוך בני
 ישראל, וכשהוא מוסר עצמו, ומסור עצמו
 על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת
 הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה

תפסיר רס"ג

יגב אן תסמוהא באסמא
 כאצה. הדיה הי אעיאדי:
 (ג) סתה איאם תצנע
 אלצנאיע. ופי אליום אלסאבע
 עטלה הי סבת אסם מקודס. כל
 צנאעה לא תעמלו. כדאיך הי
 סבת ללה. פי גמיע מסאפנכם:
 (ד) הדיה אעיאד אללה. אלתני
 אסמאהא כאצה. אלתני יגב
 אן תסמוהא פי אוקאתהא:
 (ה) פי אלשהר אלאלול. פי
 אליום אלראבע עשר מנה בין
 אלגירובין. פסחא ללה: ו) ופי
 אליום אלכיאמס עשר מן

תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרְאֵי קֹדֶשׁ

אֱלֹהֵי הַם מוֹעֲדֵי: מַלְיָל. עִם בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן. מוֹעֲדֵי דֵי.

דְּתַעְרֵעוֹן יְתַהוֹן מְעָרְעֵי קֹדֶשׁ. אֵלִין אֲנוֹן

מוֹעֲדֵי: ^ג שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה

מִלְּאֲכָהּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן מִקְרְאֵי קֹדֶשׁ

כָּל־מִלְּאֲכָהּ לֹא תַעֲשׂוּ

שַׁבַּת הוּא לִיהוּה בְּכָל

מוֹשְׁבַת יְכֶם: שְׁתֵּא יוֹמִין תַּתְעַבִּיד

עֲבִידְתֵּא. וּבַיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה. שְׁבֵּא שַׁבְּתֵּא מְעָרְעֵ קֹדֶשׁ. כָּל עֲבִידֵּא

לֹא תַעֲבִדוֹן. שַׁבְּתֵּא הִיא קֹדֶם יֵי. בְּכָל מוֹתְבַנִּיכוֹן: פ ^ד אֱלֹהֵי

מוֹעֲדֵי יְהוּה מִקְרְאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם

בְּמוֹעֲדָם: אֵלִין מוֹעֲדֵי דֵי. מְעָרְעֵי קֹדֶשׁ. דְּתַעְרֵעוֹן יְתַהוֹן

בְּזַמְנֵיהוֹן: ^ה בַּחֲדָשׁ הַרְּאִשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר

לַחֲדָשׁ בֵּין הָעֲרַבִּים פֶּסַח לִיהוּה: בִּירְחֵא קֹדְמָאָה.

בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר. לִירְחֵא בֵּין שְׁמִשָּׁא. פֶּסַחֵא קֹדֶם יֵי:

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת

— כ"י —

השבתות: ד אלה מועדי ה'. למעלה מדבר
 בעבור שנה, וכאן מדבר בקדוש החדש:
 ה בין הערבים. מושש שעות ולמעלה: פסח
 לה. הקרבת קרבן ששמו פסח:

ג ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות.
 ללמדך שכל המחלל את המועדות מעלין
 עליו כאלו חלל את השבתות. וכל המקים
 את המועדות, מעלין עליו כאלו קים את

תפסיר רס"ג

הַדִּיא אֱלֹשֶׁהֶר. חג אֱלֶפְטִיר לָלֶה. סבֵעָה אֵיִיאם תֵּאֲכֹלוּ פְטִירָא: ז) פִּי אֱלֹיִם אֱלֹאֹוּל מִנֵּה. אִסֵּם מִקֹּדֵס יִכּוֹן לָכֶם. כֹּל צִנְעָה מִפֶּסֶב לֹא תַעֲמֹלוּ: ח) וְקִרְבוּ קִרְבָּנָא לָלֶה. פִּי הַדִּיָּה אֱלֶסְבַּעָה אֱלֵאֵיִיאם. וּפִי אֱלֹיִם אֱלֶסְאֲבַע אִסֵּם מִקֹּדֵס. כֹּל צִנְעָה מִפֶּסֶב לֹא תַעֲמֹלוּ: ט) תִּים פֶּלֶם אֱלֵלֶה מוֹסִי תִפְלִימָא: י) מִר בְּנֵי אִסְרָאִיל וְקֹל לָהֶם. אֲדִי תִדְכִּלוֹן אֱלִי אֱלֶבֶדֶה. אֱלִדִי אֲנָא מַעֲטִיכֶם.

לִיהוּה שְׁבַעַת יָמִים מִצֹּת

תֵּאֲכֹלוּ: וּבַחֲמִישַׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא

לִירְחָא הַדִּין. חָגָא דְפִטִירָא קָדָם יִי

שְׁבַעָא יוֹמִין פִּטִירָא תִיכְלוֹן: ז) בֵּיִום

הַרְאִשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה

לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה

לֹא תַעֲשׂוּ: בְּיוֹמָא קִדְמָאָה. מְעָרַע

קִדִּישׁ יִהְיֶה לְכוֹן. כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לָא

תַעֲבֹדוּן: ח) וְהַקִּרְבָּתִם אִשָּׁה

לִיהוּה שְׁבַעַת יָמִים בֵּיִום הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־

קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וּתְקַרְבוּן

קוֹרְבָּנָא. קָדָם יִי שְׁבַעָא יוֹמִין. בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעָרַע קִדִּישׁ. כָּל

עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לָא תַעֲבֹדוּן: פ) ❖ חֲמִישִׁי בְּסִפְרֵי תִימֹן ❖ וַיְדַבֵּר יְהוָה

אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: ז) דִּבְרֵ

אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־

הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶם אֶת־

— רס"י —

רְצוּפִים]. וְכֵן כָּל לְשׁוֹן שְׁמוֹנֶת, שֵׁשֶׁת, חֲמִשָּׁת, שְׁלֹשָׁת: מְלֶאכֶת עֲבֹדָה. אֲפֹלוּ מְלֶאכֶת הַחֲשׁוּבוֹת לָכֶם עֲבֹדָה וְצוּרָה, שֵׁשֶׁת חֲסֵרוֹן כִּי־ס בְּבִטְלָה שְׁלֵהֵן, כְּגוֹן דְּבַר הָאֲבֹד. כִּי הַבְּנֵי מִתּוֹרַת כְּהֻנִּים, דְּקִתְנֵי יְכוּל אֶף חֲלוּ שֶׁל מוֹעֵד יְהֵא אֲסוּר בְּמְלֶאכֶת עֲבֹדָה וְכוּ: יִרְאִשִׁית קִצְרִכֶם. שְׁתֵּהָא רֵאשׁוֹנָה לְקִצְרִי: עֹמֶר. עֲשִׁירִית הָאִיפָה, כִּי הִיְתֵה שְׁמֹה, כְּמוֹ

ח) וְהַקִּרְבָּתִם אִשָּׁה וְגוֹי. הֵם הַמוֹסְפִין הָאֲמוּרִים בְּפִרְשַׁת פְּנִיחַס וְלָמָּה נֶאֱמָרוּ כֵּן, לֹאֲמֹר לֵךְ שְׂאִין הַמוֹסְפִין מְעַבְּרִין זֶה אֶת זֶה: וְהַקִּרְבָּתִם אִשָּׁה לֵה. מִכָּל מְקוֹם, אִם אִין פְּרִים הָבֵא אֵילִים, וְאִם אִין פְּרִים וְאֵילִים. הָבֵא כְּבָשִׂים: שְׁבַעַת יָמִים. כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמָר שְׁבַעַת שָׁם דְּבַר הוּא, שְׁבֹעַ שֶׁל יָמִים, שְׁטִינִי"ח בְּלֵט"ז [קְבוּצָה שֶׁל שְׁבַעַת יָמִים

תפסיר רס"ג

**קְצִירָה וְהֵבֵאתֶם אֶת-עֹמֶר
רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל-**

הַכֹּהֵן: מִלֵּיל. עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר
לְהוֹן. אֲרִי תִיעֲלוֹן לְאַרְעָא. דְּאָנָא יְהִיב
לְכוֹן. וְתַחֲצֹדוֹן יֵת חֲצֹדָה. וְתִיתוֹן יֵת
עוֹמֶר. רִישׁ חֲצֹדְכוֹן לְוֹת פְּהֵנָא:

**וְהֵנִיף אֶת-הָעֹמֶר לְפָנָי
יְהוָה לְרֵצְנְכֶם מִמַּחֲרַת**

הַשַּׁבָּת יִנִּיפְנוּ הַכֹּהֲנִים: וִירִים יֵת

עוֹמְרָא. קָדָם יֵי לְרֵעוּא לְכוֹן. מִבְּתַר יוֹמָא טְבָא. יְרִימְנִיה פְּהֵנָא:

וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת-הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ

תָּמִים בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה: וְתַעֲבֹדוֹן. בְּיוֹם

אַרְמוֹתְכוֹן יֵת עוֹמְרָא. אִמֵּר שְׁלִים בַּר שְׁתִּיה. לְעֹלְתָא קָדָם יֵי:

וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן

אִשָּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחַח (כ' ונסכה) וְנִסְכּוֹ יֵין

— רש"י —

שָׁאֵם אֲתָה אוֹמֵר שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית. אֵי אֲתָה
יודֵעַ אֵיזָהוּ: יַעֲשִׂיתֶם... כֶּבֶשׂ. חוֹבָה
לְעוֹמֶר הוּא בָּא: יַג וּמִנְחָתוֹ. מִנְחַת נִסְכּוֹ:
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים. כְּפוּלָה הִיָּתָה: וְנִסְכָּה יֵין
רְבִיעִית הֵינִי. אֵף עַל פִּי שְׁמִנְחָתוֹ כְּפוּלָה.
אֵין נִסְכּוֹ כְּפוּלִים:

(שמות טז יח) וַיִּמְדוּ בְעוֹמֶר: יֵא וְהֵנִיף. כָּל
תְּנוּפָה מוֹלִיף וּמְבִיא. מַעֲלָה וּמוֹרִיד. מוֹלִיף
וּמְבִיא לְעֶצוֹר רוּחוֹת רְעוֹת. מַעֲלָה וּמוֹרִיד
לְעֶצוֹר טְלָלִים רְעִים: לְרֵצְנְכֶם. אִם תִּקְרִיבוּ
כְּמִשְׁפֵּט זֶה. יִהְיוּ לְרֵצוֹן לְכֶם: מִמַּחֲרַת
הַשַּׁבָּת. מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁלִּפְסָה.

זֶלֶק הַדְּקוּקָה: מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת. כָּל מַחֲרַת דְּסִמֵּךְ לַה"א פִּתַח (שם): יַג וְנִסְכּוֹ יֵין. תִּיבַת וְנִסְכּוֹ
בַּה"א לְרֵמוֹז מ"ש בְּמִשְׁנֵה מֵאֵין הִיוּ מְבִיאֵין יֵין לְנִסְכִּים קְרוּחִים וְחַתוּלִים וְכו'. שֶׁהֵם חֲמֵשׁ
אַרְצוֹת וְזוֹהוּ וְנִסְכָּה בַּה"א שֶׁהֵם הַמּוֹבַחֲרִים. וְקִרְיָנָן וְנִסְכּוֹ לְרֵמוֹז מ"ש בְּמִשְׁנֵה שְׁכָל הָאַרְצוֹת

הִיוּ כִשְׁרוֹת (שפת"י ק"ב ע"א):

שְׁמֵן הַמִּזֵּר (י) וְנִסְכָּה יֵין. הַמְנַהֵג לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם.

תפסיר רס"ג

יד) וכבזא וסויקא ופריכא לא תאכלו. אלי' ד'את הדיא אליום. אלי' אן תאתו בקרבאן רבכם. רסם אלדהר עלי' מר אגיאלקם. פי גמיע מסאכנכם: טו) ואחצו לכם מן גיד אלעטלה. מן יום גיתם בג'מר אלתחריד. סבעה' אסאביע תאמה תכון: טז) ואל' גיד אלסבוע אלסאבע. פ'כון גמלה' מא תחצונה כ'מסין

רביעת ההין: ומנחתיה תרין עשרונין. סולתא דפילא במשח. קורבנא קדם יי' לאתקבלא ברעוא. ונספיה חמרארבעות הינא: **וְלַחֵם וְקָלִי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאֲכֶם אֶת-קֶרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל**

משבתיכם: ולחים וקלי ופירוכן לא תיכלון. עד פ'רן יומא הדין. עד איתואיכון. ית קורבנא דאלהכון. קים עלם לדריכון. בכל מותבניכון: **ס** וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את-עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה: ותמנון לכון מבתר יומא טבא. מיום איתואיכון. ית עומרא דארמותא. שבע שבוען שלמן יהיון: **טז** עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליהוה:

— רס"י —

תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מב'ערב. שאם לא כן אינו תמימות: טז השבת השביעת. בתרגומו שבועתא שביעתא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל. והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ביום החמשים תקריבוהו. ואומר אני זהו מדרשו. אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית.

יד וקלי. קמח עשוי מברמל רף שמניבשין אותו בתנור: וכרמל. הן קליות שקוין גכ"ד"ט [שבלים]: בכל משבתיכם. נחלקו בו חכמי ישראל, יש שלמדו מפאן שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים לא בא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירשה וישיבה, משכבשו וחלקו: טו ממחרת השבת. ממחרת יום טוב: תמימת

תפסיר רס"ג

יומא. וקרבנו קרבאנא גדידא
 ללה: יז) אן תאתו מן מסאכנכם
 בכ'בו לאלתחריד. רגיפין מן
 עשרין. סמדיא יכונאן. וכ'מירא
 יכ'בזאן. קמא בכור ללה:
 יח) וקרבנו מע אלרגיפין. סבעה
 חמלאן צחאחא בני סנה.
 ות'ורא מן אלבקר ופבשין
 יכונאן צעידה ללה. ובר'המא
 ומזאג'המא. קרבאן מקבול
 מרצ'י ללה: יט) וקרבנו איצ'א
 עתוד מן אלמאעזו לאלד'יכיה.

עד מבתר שבועתא שביעיתא. תמנון
 חמשין יומין. ותקרבונו. מנחתא חדתא
 קדם יי: ממושבתיכם
 תביאו | לחם תנופה
 שתים שני עשרנים סלת
 תהיינה חמץ תאפינה
 בכורים ליהוה: ממותבניכון.

תיתון לחים ארמותא. תרתין גריצן
 תרין עשרונין. סולתא יהוין. חמיע

יתאפין. בכורין קדם יי: והקרבתם על-הלחם
 שבעת כבשים תמימם בני שנה ופר בין-בקר
 אחד ואילים שנים יהיו עלה ליהוה ומנחתם
 ונספיהם אשה ריח-ניחח ליהוה: ותקרבונו על
 לחמא. שבעא אמרין שלמין בני שנא. ותור בר תורי. חד ודכרין
 תרין. יהוין עלתא קדם יי. ומנחתהוין ונספיהוין. קורבן דמתקבל
 ברעוא קדם יי: ועשיתם שעיר-עזים אחד

— רס"ד —

הבאה מן השעורים. לא תקרב מן החדש
 קודם לשתי הלחם: יח על הלחם. בגלל
 הלחם. חובה ללחם: ומנחתם ונספיהם.
 כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל
 בהמה בפרשת נסכים (צמדז טו ד. י) שלשה
 עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ועשרון
 לכבש. זו היא המנחה. והנסכים חצי ההין
 לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין
 לכבש: יט ועשיתם שעיר עזים. יכול

שהוא יום חמשים. תספרו. ומקרא מסורס
 הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה
 שהובאה מן החדש. ואם תאמר. הרי קרבה
 מנחת העומר. אינה כשאר כל המנחות.
 שהיא באה מן השעורים: יח ממושבתיכם.
 ולא מחוצה לארץ: לחם תנופה. לחם
 תרומה המורם לשם גבוה. וזו היא המנחה
 החדשה האמורה למעלה: בכורים.
 ראשונה לכל המנחות. אף למנחת קנאות

שמנו המור (י) תביאו. האלף דגושה לתפארת הקריאה.

תפסיר רס"ג

וחמלין אבני סנה לדבח אלסלאמה: (כ) פיתוד מוא וגב מנהא אלמאם. מע רגיפי אלכפור תחריכא בין ידי אללה. עלי אלחמלין. ולתפון קדסא ללה. תדפע אלי אלמאם: (כא) ואסמו דאית דאלך אליום. אסמא מקדסא זפון לכם. כל צנעה מנסב לא תצנעו. רסם אלדהר פי גמיע מסאפנסם. עלי מר אגיאלכם: (כב) ואדיא חצדתם זרע ריאצכם. פלא תסתקן טרה ציעתך פי חצאדך. ונתיר זרעך פלא תלקטה. בל לאלציעף ואלגריב

לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי
שָׁנָה לְזִבַח שְׁלָמִים: וְתַעֲבֹדוּן.
צִפִּיר בַּר עֲזִין חַד לַחֲטָאתָ. וּתְרִין אֲמָרִין:
בְּנֵי שָׁנָה לְנִכְסֵת קוּדְשֵׁיא: כ וְהִנְיָף
הַכֹּהֵן | אֶתְּם עַל לֶחֶם
הַבֶּכֶרִים תִּנּוּפָה לְפָנַי יְהוָה
עַל-שְׁנֵי כִבְשִׁים קֹדֶשׁ יִהְיוּ
לְיְהוָה לַכֹּהֵן: וִירִים פְּהֵנָּה יְתִהוֹן.
עַל לַחֲמָא דְבְּכּוּרִיא אֲרָמָא קָדֶם יִי. עַל
תְּרִין אֲמָרִין. קוּדְשָׁא יְהוֹן קָדֶם יִי
לְכֵהֵנָּה: כא וּקְרֵאתֶם בְּעֵצִים |

הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-
מִלְּאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-
מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם: וְתַעֲרֵעוּן. בְּכֹרֵן יוֹמָא הַדִּין. מְעָרַע
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכוּן. כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן. קִים עֲלֵם. בְּכָל
מוֹתְבְּנִיכוֹן לְדְרִיכוֹן: כב וּבְקִצְרְכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרֻצְכֶם
לֹא-תִכְלֶה פֶּאת שֹׁדֶךְ בְּקִצְרְךָ וּלְקַט קִצִּירְךָ

— רס"ג —

תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הזקק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים: כב ובקצרכם. חזר ושנה לעבור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף מה ראה הכתוב לתנה באמצע הרגלים, פסח ועצרת מכאן וראש השנה ויום הכפורים

שבעת הכבשים והשעיר האמורים כן הם שבעת הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעצמן ואלו לעצמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין: כ והניף הכהן אתם תנופה. מלמד שטעונין תנופה מחיים, וכול כלם,

תפסיר רס"ג

אתרפהמא אנא אללה רבכם
 אגאזיכם כ'רא: כג) ת'ם כלם
 אללה מוסי' תפלימא כד) מו
 בני אסראיל קאילא. פי אליום
 אללאול מן אלשהר אלסאבע.
 יפון ל'ם עטלה. ותבויק גלבה
 אסמא מקדסא: כה) כל
 צנאעה' מכסב לא תעמלו.
 וקרבו קרבאנא ואידא ל'ה:
 כו) ת'ם כלם אללה מוסי'
 תפלימא: כז) אמא פי אליום
 אלעאשר מן הדיא אלשהר

לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וְלַגֵּר
 תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה

אלהיכם: ובמחצדכון ית חצדא
 דארעכון. לא תשיצי. פתא דחקלך
 בחצדך. ולקטא דחצדך לא תלקיט.
 לעניי ולגירי תשבוק יתהון. אנא יי

אלהכון: פ ⲛⲓⲧⲓⲛⲓ ⲛⲓⲧⲓⲛⲓ ⲛⲓⲧⲓⲛⲓ (חעישו)

בג וידבר יהוה אל-משה
 לאמר: ומליל יי עם משה למימר:

בד דבר אל-בני ישראל לאמר בחדש
 השביעי באחד לאחד יהיה לכם שבתון

זכרון תרועה מקרא-קדש: מליל. עם בני ישראל
 למימר. בירחא שביעאה בחד לירחא. יהי לכון נחא. דוכון יבבא

מערע קדיש: כה כל-מלאכת עבדה לא תעשו
 והקרבתם אשה ליהוה: כל עבדת פולחן לא תעבדון.

ותקרבון קורבנא קדם יי: ס בג וידבר יהוה אל-משה
 לאמר: ומליל יי עם משה למימר: כה אך בעשור

— רס"י —

זכרונות ופסוקי שופרות, לזכור לכם עקידת
 יצחק שקרב תחתיו איל: כה והקרבתם
 אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:
 כז אך. כל אפיו ורקין שבתורה מיעוטין.
 מכפר הוא לשבים ואינו מכפר על שאינם
 שבים:

והחג מכאן, למקדך שכל הנותן לקט שכחה
 ופאה לעני פראוי, מעלין עליו פאלו בנה
 בית המקדש והקריב קרבנותיו בתוכו:
 תעזב. הנח לפניהם והם ילקטו ואין לה
 לטיע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן
 לשלם שכר: כז זכרון תרועה. זכרון פסוקי

תפסיר רס"ג

אלסאבע והו יום אלג'פראן.
 אסמא מקדסא זכון לכם.
 ואגיעו אנפסכם. וקרבנו
 קרבאנא זאידיא ללה: כח) וכל
 עמל לא תעמלו. פי דאית הדיא
 אליום. לאנה יום ג'פראן לכם.
 יסתג'פר פיה ענכם. בין ידי
 אללה רבכם: כט) וכל אנסאן
 באלג'. למ יצום פי דאית הדיא
 אליום. ינקטע מן קומה: ל) וכל
 אנסאן יצנע שייא מן
 אלצנאיע. פי דאית דאלך
 אליום. אביד דאלך אלאנסאן
 מן בין קומה: לא) וכל צנאעה

לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם
 הַכֹּפְרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ
 יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־
 נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה
 לִיהוָה: בָּרִם. בַּעֲשָׂרָא לִירְחָא
 שְׁבִיעָאָה הַדִּין יוֹמָא דְכַפּוּרָא הוּא.
 מְעַרְע קְדִישׁ יְהִי לְכוּן. וְתַעֲנוּן יִת
 נַפְשֹׁתְכוּן. וְתִקְרְבוּן קוּרְבָנָא קָדָם יי:
 כח) וְכָל־מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ
 בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם

כֹּפְרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
 וְכָל עֲבִידָא לָא תַעֲבִדוּן. בְּכַרְן יוֹמָא הַדִּין. אַרִי יוֹמָא דְכַפּוּרָא הוּא.
 לְכַפְּרָא עֲלֵיכוּן. קָדָם יי אֱלֹהֵכוּן: כט) כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
 לֹא־תַעֲנֶנָה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרַתָּה מֵעַמִּיהָ:
 אַרִי כָל אִנְשׁ דְּלֹא יִתְעַנִּי. בְּכַרְן יוֹמָא הַדִּין. וַיִּשְׁתִּיעֵי מֵעַמִּיהָ:
 ל) וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל־מְלֹאכֶה בַעֲצֵם
 הַיּוֹם הַזֶּה וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרַב
 עַמִּיהָ: וְכָל אִנְשׁ. דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא. בְּכַרְן יוֹמָא הַדִּין. וְאֹבִיד. יִת
 אִנְשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהָ: לא) כָּל־מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ

— כש"י —

לַוְהַאֲבַדְתִּי. לְפִי שְׁהוּא אֹמֵר כֶּרֶת בְּכָל
 מְקוֹם וְאִינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא. כְּשֶׁהוּא אֹמֵר
 לַוְהַאֲבַדְתִּי. לְמַד עַל הַכֶּרֶת שְׁאִינוּ אֵלָא אֲבָדוּן:
 לֹא כָּל מְלֹאכֶה וְגוֹ. לְעִבּוֹר עֲלֵיו בְּלֹאזִין
 הַרְבֵּה, אוֹ לְהוֹחִיר עַל מְלֹאכֶת לִלְחָה
 כְּמִלְאכֶת יוֹם:

תפסיר רס"ג

לא תעמלו. רסם אלדהר עלי
 מה אגיאלכם. פי גמיע
 מסאכנכם: לב) עטלה הי סבת
 לכם. ותגיעו אנפסכם. מן
 עשייה' אלתאסע פי הד'י
 אלשהר. אלי' אלעשי אלת'אני
 תעטלו עמלכם: לג) תים כלם
 אללה מוסי' תפלימא: לד) מה
 בני אסראיל קאילא. פי אליום
 אלכאמס עשר מן אלשהר
 אלסאבע. חג אלמציאל. סבעה'
 אייאם ללה: לה) פי אליום
 אלאוול אסם מקדס. כל
 צנאעה' מכסב לא תעמלו:
 לו) ופי הד'יה אלסבעה'
 אלאייאם. תקרבו קרבאנא

חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
 בְּכָל מִשְׁבַּתֵיכֶם: כָּל עֲבִידֵי
 לֹא תַעֲבֹדוּן. קָיָם עָלֶם לְדַרְיֹכוֹן. בְּכָל
 מוֹתְבְּנֵיכֹן: לִבְ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן
 הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־
 נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּתְּשֻׁעָה לְחֹדֶשׁ
 בְּעָרֵב מֵעָרֵב עַד־עָרֵב
 תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם: שָׁבָא
 שַׁבְּתָא הוּא לְכוֹן. ותענון ית נפשתיכון.
 בתשעה לירחא פרמשא. מרמשא עד
 רמשא. תנוחון נייחכון: פ (שישי)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה
 לְמִימְרֵי: לֵד דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה
 עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסִּכּוֹת
 שִׁבְעַת יָמִים לִיהוָה: מִלֵּיל. עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵי.
 בַּחֲמִישֵׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא. לִירְחָא שְׁבִיעָאָה הַדִּין. חַגָּא דְּמַטְלֵיא. שִׁבְעָא
 יוֹמִין קָדָם יְיָ: לֵד בֵּינֵם הַרְאֵשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל
 מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: בְּיוֹמָא קַדְמָאָה מְעָרַע
 קֹדֶישׁ. כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן: לֵד שִׁבְעַת יָמִים
 תִּקְרִיבוּ אִשָּׁה לִיהוָה בֵּינֵם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא

— רס"י —

לכ מקרא קדש. קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים במאכל

תפסיר רס"ג

ללה. ופי אליום אלת'אמן. אסם
מקדס יפון לכם. וקרבו
קרבאנא ללה. ופי אליום
אלת'אמן. אסם מקדס יפון
לכם. וקרבו קרבאנא ואידא
ללה ואמכתו פי קדסה. וכל
צנאעה' מפסב לא תעמלו:
לזו תדיה אעיאד אלה. אלת
יגב אן תסמוהא באסמא
כיאצה. ותקרבו פיהא
קראבינא ללה. מן צעידה ובר.
ודבח ומזאג ואגב כל יום פי
יומה: לח) מא כלא סבות
אללה. ומא כלא עטאיאכם.
ונדורכם ותברעכם. אלדי

**קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם
אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא
תַעֲשׂוּ: שִׁבְעָא יוֹמִין. תִּקְרְבוּן
קוֹרְבָנָא קָדֶם יי. בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה. מְעַרְעַ
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדֶם יי
כְּנִישֵׁין תְּהוֹן. כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא
תַעֲבֹדוּן: לֹא אֱלֹה מוֹעֲדֵי יְהוָה
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי
קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אִשָּׁה
לַיהוָה עֲלֶיהָ וּמִנְחָה זֶבַח**

**וְנִסְכִּים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ: אֵלִין מוֹעֲדֵי דֵי. דִּתְעַרְעוּן
יְתְּהוֹן מְעַרְעֵי קֹדֶשׁ. לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדֶם יי. עֲלֵתָא וּמִנְחָתָא. נִכְסַת
קוֹדֶשׁ וְנִסְכֵּין פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהָ: לֹא מִלְּבַד שַׁבָּתַת יְהוָה
וּמִלְּבַד מִתְּנֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נְדָרֵיכֶם
וּמִלְּבַד כָּל־נְדָבַתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה: כָּר
מִשְׁבֵּיא דֵי. וְכָר מִמִּתְּנַתְּכוֹן. וְכָר מִכָּל נְדָרֵיכוֹן וְכָר מִכָּל נְדָבַתְּכוֹן.**

— רס"י —

עבודה לכם, שאם לא תעשוה יש חסרון פיס
בדבר: לא תעשו. יכול אף חלו שלמועד
יהא אסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר
היא: לו עלה ומנחה. מנחת נסכים הקרבה
עם העולה: דבר יום ביומו. חק הקצוב
בחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם

ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה: לו עצרת
הוא. עצרתי אתכם אצלי כמלך שומן את
בניו לסעודה לכף וכוף ימים, כיון שהגיע
זמן להפטר אמר בני בבקשה מכם, עכבו
עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל
מלאכת עבודה. אפלו מלאכה שהיא

תפסיר רס"ג

תעטוהא ללה: לט) אמא פי אליום אלכיאמס עשר מן אלשהר אלסאבע. פי אואן גמעכס גלה' אלארץ. תחגו חג ללה סבעה' אייאם. פי אליום אלאוול מנהא עטלה. ופי אליום אלתיאמן עטלה: (ט) וכידו לקם פי אליום אלאוול. מן תימר שגר אלאתרנג ומן לב אלנכל. ומן אגיצאן עוד אלס עלי צנעה' אלציפר. ומן גרב אלואוד. ואפרחו בה. בין ידי אללה רבכם סבעה' אייאם: (מא) וחגו דיאלך חג ללה.

דַּתְּנֹן קָדֶם יִי: לִפְי אֵךְ בַּחֲמִשָּׁה
עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
בְּאַסְפְּכֶם אֶת תְּבוּאת
הָאָרֶץ תַּחְגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה
שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
שִׁבְתֹּן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי

שִׁבְתֹּן: ברס. בחמישת עשרא יומא
לירחא שביעאה. במכנשכון ית עללתא
דארעא. תיחגון ית חגא קדם יי שבעא
יומין. ביומא קדמאה ניחא. וביומא

תְּמִינָא נִיחָא: בַּ וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי
עֵץ הָדָר כִּפֹּת תְּמָרִים וְעֶנֶף עֵץ־עֵבֶת וְעַרְבֵי־
נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת
יָמִים: וְתִסְבֹּן לְכוֹן בַּיּוֹמָא קַדְמָאָה. פִּירֵי אֵילָנָא אַתְרוּגִין לוֹלְבִין.
וְהַדְסִין וְעַרְבִין דְּנַחַל. וְתַחֲדוֹן קָדֶם יִי אֱלֹהֵכֹן שִׁבְעָא יוֹמִין:
מא וְחַגַּתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה

— רס"י —

חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא בזה
יביא בזה. יכול יהא מביאן כל שבעה,
תלמוד לומר וחגתם אתו, יום אחד במשמע,
ולא יותר. ולמה נאמר שבעה, לתשלומין:
מ פרי עץ הדר. עץ שטעם עזו ופריו שונה:
הדר. הדר באילנו משנה לשנה, וזהו
אתרוג: כפת תמרים. חסר וי"ו, למד
שאנה אלא אחת: וענף עץ עבת. שענפיו

עבר יומו בטל קרבנו: לט אך בחמשה עשר
יום... תחגו. קרבן שלמים לחגיגה. יכול
תדחה את השבת, תלמוד לומר אף הואיל
ויש לה תשלומין כל שבעה: באספכם את
תבואת הארץ. שיהא חודש שביעי זה בא
בזמן אסיפה, מכאן שנצטוו לעבר את
השנים, שאם אין העבור, פעמים שהוא בא
באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי

תפסיר רס"ג

סבעה איימם פי אלסנה. רסם
אלדהר עלי מר אגיאלכם. פי
אלשהר אלסאבע תחגונה:
מב) ואגלסו פי אלמצאל
סבעה איימם לאמרי. ופל
צריח מן אל אסראיל. יגלסו פי
אלמצאל: מג) לפי יעלם
אגיאלכם. אני אללה רבכם.
אגלסת בני אסראיל פי צלאל
מן גמאמי. חין אכרגתהם מן
בלד מצר. אנא אללה רבכם
צאדק אלועד: מד) פכאטב
מוסי באעיאד אללה בני
אסראיל: כד א) תים כלם
אללה מוסי תכלומא: ב) אוץ
בני אסראיל. אן יאתוד בדהן

חַקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגוּ

אתו: ותיחגון יתיה חגא קדם יי.
שבועא יומין בשתא. קים עלם לדריכון.
בירחא שביעאה תיחגון יתיה:

בַּסֶּכֶת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת
יָמִים כָּל-הָאֶזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל

ישבו בסכת: במטליא תתבון
שבועא יומין. כל יציביא בישראל. יתבון

במטליא: מג למען ידעו

דֹרֹתֵיכֶם פִּי בַסֶּכֶת

הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם

מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם: בדיל דיידעון
דריכון. ארי במטלת ענני. אותיבית ית בני ישראל. באפקותי יתהון

מארעא דמצרים. אנא יי אלהכון: מד וידבר משה

אֶת-מוֹעֲדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ומליל משה. ית

סדר מועדיא דיי ואלפנון לבני ישראל: פ

כד וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם

משה למימר: ב צו את-בני-ישראל ויקחו אליך

— רס"י —

בישראל. לרבות את הגרים: מג פי
בסכות הושבתתי. ענני כבוד:

קלועים פעבותות וכחבלים, וזהו הדס
העשוי כמין קליעה: מז האזרח. זה אורח:

תפסיר רס"ג

שֶׁמֶן זֵית זָךְ פְּתִית לַמָּאֹר

לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: פִּקִּיד יֵת

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּסְבּוּן לָךְ. מִשָּׁח זֵיתָא

דְּכִיָּא. פְּתִישָׁא לְאַנְהָרָא. לְאַדְלָקָא

בוֹצִינְיָא תְּדִירָא: מַחוּץ

לְפָרְכַת הָעֵדוּת בְּאַהֲל

מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֶתוּ אַהֲרֹן

מֵעֶרֶב עַד-בֶּקֶר לְפָנָי יִהְיֶה תָּמִיד חֲקַת עוֹלָם

לְדֹרֹתֵיכֶם: מִבְּרָא לְפָרוּכְתָא דְּסִדְרוּתָא בְּמִשְׁכַּן זְמַנָּא. יִסְדֵּר

יְתִיב אַהֲרֹן. מִרְמָשָׁא עַד צַפְרָא. קָדָם יִי תְּדִירָא. קָדָם עָלַם לְדִרְיִכּוּן:

עַל הַמְּנִרָה הַטְּהֵרָה יַעֲרֹךְ אֶת-הַנְּרוֹת לְפָנָי

יִהְיֶה תָּמִיד: עַל מְנִרְתָּא דְּכִיָּתָא. יִסְדֵּר יֵת בוֹצִינְיָא. קָדָם יִי

תְּדִירָא: פִּי וְלִקְחַת סֹלֶת וְאַפִּית אֹתָהּ שְׂתִים

עֲשֶׂרָה חֲלוֹת שְׁנַי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֲלָה

הָאֶחָת: וְתִסַּב סוּלְתָא. וְתִיפִי יְתָה. תִּרְתָּא עֲשָׂרִי גְרִינְיוֹן.

— רס"י —

דְּרָשׁוּ עַל נֵר מֵעֶרֶב, שֶׁהוּא עֵדוּת לְכֹל בְּאֵי עוֹלָם שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁנוֹתֵן בְּהַ שְׁמֶן בְּמִדַּת הַכְּרוֹתִיָּה וּמִמְנָה הָיָה מִתְחִיל וּבָהּ הָיָה מְסִים: יַעֲרֹךְ אֶתוּ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד בֶּקֶר. יַעֲרֹךְ אוֹתוּ עֲרִיכָה הָרְאוּיָה לְמִדַּת כָּל הַלְּיָלָה, וְשַׁעֲרוּ חֲכָמִים חֲצִי לֹג לְכֹל נֵר וְנֵר, וְהֵן כְּדָא אֶף לְלִילִי תְּקוּפַת טַבַּת, וּמִדָּה זֹה הַקְּבָעָה לָהֶם: וְהַמְּנִרָה הַטְּהֵרָה. שֶׁהִיא זֶהב טְהוֹר. דְּבַר אַחַר עַל טְהָרָה שְׁלֹמְנוּרָה, שְׁמִטְהָרָה וּמְדִשְׁנָה תְּחִלָּה מִן הָאֶפֶר:

כִּד כַּעַז אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. זֶה פְּרִשְׁת מִצּוֹת הַנְּרוֹת. וּפְרִשְׁת וְאַתָּה תַּצְנֶה לֹא נִאֲמָרָה אֲלֵא עַל סֵדֶר מְלֵאכֶת הַמִּשְׁכָּן לְפָרֵשׁ צוּרָה הַמְּנִרָה. וְכֵן מִשְׁמַע, וְאַתָּה סוּפֵךְ לְצוּוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן: שֶׁמֶן זֵית זָךְ. שְׁלִשָּׁה שְׁמָנִים יוֹצְאִים מִן הַזֵּית, הָרְאוּשׁוֹן קְרוּי זָךְ, וְהֵן מְפוֹרָשִׁים בְּמִנְחוֹת (פֶּט 6) וּבְתוֹרַת כְּהֻנִּים: תָּמִיד. מְלִילָה לְלִילָה, כְּמוֹ עוֹלַת תָּמִיד שְׂאִינָה אֲלֵא מִיּוֹם לַיּוֹם: גְּ לְפָרְכַת הָעֵדוּת. שְׁלִפְנֵי הָאֲרוֹן, שֶׁהוּא קְרוּי עֵדוּת. וְרַבּוּתֵינוּ

תפסיר רס"ג

אתנא עשר גרדקה. ולתכון כל
גרדקה מן עשרין: (ו) וצירהמא
צפין. סתה פי כל צף. עלי
אלמאידה אלטאהרה בין ידי
אללה: (ז) ואגעל עלי כל צף
לבאנא דכייא. ולתכון ען
אלכ'בו פיחא. מקרבא ללה:
(ח) ופי כל יום סבת. יצפהא בין
ידי אללה דאימא. מן ענד בני
אסראיל עהד אלדהר: (ט) תים
ידפע אלי הרון ובניה. ואכלונה
פי מוצע מקודס. לאנה
להם מן כזאץ אלאקדאס. מן
קראבין אללה רסס אלדהר:

תרין עשרונין. תהי הויא גריצתא חדא:
וְשַׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים
מִעֲרֹכֹת שֵׁשׁ הַמְּעֹרֶכֶת
עַל הַשְּׁלַחַן הַטָּהוֹר לִפְנֵי
יְהוָה: ותשוי יתהון. תרתין סדרין
שית סדרא. על פתורא דכיא קדם יי:
וְנָתַתָּ עַל-הַמְּעֹרֶכֶת
לֶבְנֵה זָכָה וְהִיתָה לֶלְחֶם
לְאֻזְכָּרָה אִשָּׁה לַיהוָה: ותתין
על סדרא לבונתא דכיתא. ותהי ללחים

לאדכרא. קורבנא קדם יי: **בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת**
יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם: ביומא דשבתא ביומא דשבתא. יסדרניה. קדם יי
תדירא. מן בני ישראל קים עלם: **וְהִיתָה לְאֹהֲרָן**
וּלְבָנָיו וְאָכְלוּהוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים
הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֶק-עוֹלָם: ותהי לאהרן ולבנוהי.

— רס"י —

לאזכרה. שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא
הלבונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת
ושבת. והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא
נוכר למעלה, בקומץ שהוא אזכרה למנחה:
ט והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן
התבואה בכלל מנחה הוא: **וְאָכְלוּהוּ**. מוסב
על הלחם, שהוא לשון זכר:

ושש המערכות. שש חלות המערכה
האחת: השלחן הטהור. שלוהב טהור. דבר
אחר על טהרו שלשלחן, שלא יהיו הסניפין
מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן: **וְנָתַתָּ**
עַל הַמְּעֹרֶכֶת. על כל אחת משתי
המערכות היו שני בזכי לבונה, מלא קומץ
לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: **לֶלְחֶם**

תפסיר רס"ג

וַיְכַלּוּנִיָּה בְּאַתֵּר קִדִּישׁ. אָרִי.
 קוֹדֵשׁ קוֹדְשֵׁינָה הוּא לֵיהּ. מְקוֹר־בְּנֵי־אֵל
 דִּי קָיָם עָלַם: ס וַיֵּצֵא בֶן־
 אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא
 בֶּן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצוּ בַּמַּחֲנֶה
 בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ

(י) פְּכִי־ג אֲבֵן אֲמֹרָה
 אִסְרָאֵלִיָּה. וְהוּ אֲבֵן רֶגֶל
 מִצְרִי. פִּי מֵא בֵּין בְּנֵי אִסְרָאֵל.
 פְּתִנְאֵצוּ פִּי אֲלַעֲסֵכֶר. הִדִּיא
 אֲבֵן אֲלֵאִסְרָאֵלִיָּה. וְאֲלֶרְגֵל
 אֲלֵאִסְרָאֵלִי: יא) פְּסֵב אֲבֵן
 אֲלֵאִמְרָה אֲלֵאִסְרָאֵלִיָּה
 אֲלֵאִסֵּם וְשִׁתְמוּה. פְּאֵתוּ בַּה
 אֲלֵי מוֹסִי. וְכֵאֵן אִסֵּם אֲמֹה.

הַיִּשְׂרָאֵלִי: וּנְפַק בַּר אֲתֵתָא בַת יִשְׂרָאֵל. וְהוּא בַר גָּבֵר מִצְרִי.
 בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֲתִנְצִיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא. בַּר אֲתֵתָא בַת יִשְׂרָאֵל.
 וְגוֹבְרָא בַר יִשְׂרָאֵל: יא וַיִּקַּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית
 אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֵאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה
 וְשֵׁם אָמוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דְּבָרִי לְמַטֵּה־דָן:

— רס"י —

בַּמַּחֲנֶה. עַל עֲסָקֵי הַמַּחֲנֶה: וְאִישׁ
 הַיִּשְׂרָאֵלִי. זֶה שְׁכַנְגְדוּ, שְׁמֹחָה בּוֹ מִטַּע
 אֶהְלוּ: יא וַיִּקַּב. כְּתִרְגוּמוֹ וּפְרָשׁ, שְׁנָקַב שֵׁם
 הַמְּיוֹחָד וְגִדְף. וְהוּא שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ שְׁשִׁמַּע
 מִסִּינַי: וְשֵׁם אָמוֹ שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי. שְׁבָחַן
 שְׁלֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁפָרְסָמָה הַכְּתוּב לְזוֹ, לֹמְרָה,
 שְׁהִיא לְבִדְהָ הִיתָה זֹנָה: שְׁלֹמִית. דְּהִתּוּת
 פְּטָפְטָה שְׁלָם עֲלָהּ, שְׁלָם עֲלָהּ, שְׁלָם עֲלִיכּוֹן,
 מִפְּטָפְטָת בְּדְבָרִים שׁוֹאֲלָת בְּשָׁלוֹם הַכּל:
 בַּת דְּבָרִי. דְּבָרְנִית הִיתָה מְדַבֶּרֶת עִם כָּל
 אָדָם, לְפִיכָף קִלְקֵלָה: לְמַטֵּה דָן. מְגִיד
 שְׁהִרְשַׁע גּוֹרָם גְּנָאִי לוֹ גְּנָאִי לְאֲבִיו גְּנָאִי
 לְשִׁבְטוֹ, כִּיּוֹצֵא בּוֹ (שְׁמוֹת ל"א ו') אֶהְלִיאָב בֶּן

י וַיֵּצֵא בֶּן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית. מַחֲיָבֵן יֵצֵא.
 רַבִּי לְוִי אֹמֵר מֵעוֹלָמוֹ יֵצֵא. רַבִּי בְּרַכְיָה
 אֹמֵר מִפְּרָשָׁה שְׁלֹמַעֲלָה יֵצֵא. לְגַלְגַּל וְאֹמֵר
 בְּיוֹם הַשִּׁבְתָּ יַעֲרֹכְנֹה דְרָף הַמֶּלֶךְ לְאֲכֹל פֶּת
 חֲמָה בְּכָל יוֹם, אוֹ שְׁמָא פֶת צוֹנְנַת שְׁלֹת־שַׁעָה
 יָמִים, בְּתַמִּיחָה. וּמִתְנִיתָא אֲמָרָה מִבֵּית דִּינֹו
 שְׁלֵ מֹשֶׁה יֵצֵא מְחֻיָּב. כָּא לְטַע אֶהְלוּ בְּתוֹךְ
 מַחֲנֶה דָן, אֲמָרוּ לוֹ מַה טִּיבָךְ לְכָאן, אֲמָר
 לְהֵם מְבַנֵּי דָן אָנִי. אֲמָרוּ לוֹ (בְּמִזְכֵּר ז') אִישׁ
 עַל דְּגָלוֹ בְּאֹתָת לְבֵית אָבוֹתָם כְּתִיב. נִכְנַס
 לְבֵית דִּינֹו שְׁלֹמֹשָׁה וַיֵּצֵא מְחֻיָּב עֲמֵד וְגִדְף:
 בֶּן אִישׁ מִצְרִי. הוּא הַמִּצְרִי שְׁהִרְגוּ מֹשֶׁה:
 בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מְלַמֵּד שְׁנִתְגַּיֵר: וַיִּנְצוּ

זֶלֶק הַדְּקִדּוּק: וַיִּנְצוּ בַּמַּחֲנֶה. כֵּתֵב מֵהַרִּי"ב ב' מִתְחַלְפִּין בְּטַעֲמָא, וַיִּנְצוּ בַּמַּחֲנֶה מִלְעִיל, וַיִּנְצוּ
 שְׁנִיחָם מִלְרַע. ע"כ. וּבִסְפֵר א"ת כֵּתֵב שְׁהִיא מִלְרַע מִטַּעֲם כִּי אֵין בְּתִיבָה זֶה רַק פִּשְׁטָא אַחַת ע"ש:

תפסיר רס"ג

שלוֹמִית אֲבִנְהָ דְבָרִי מִן סִבְט
 דָּן: יב) פּוֹצְעוּהָ פִי אֶל־חֶבֶס.
 לִיבִיּוֹן לָהֶם אִמְרָה עַן קוֹל
 אֶלְלָהּ: יג) תִּים כָּלֶם אֶלְלָהּ מוֹסִי
 תִּכְלִימָא: יד) אֶכִּירְג אֶלְשִׂאתָם
 אֵלִי כִי־אֶרְג אֶלְעֶסְכֶּר. וְיִסְנֹד
 כָּל מִן סִמְעָה אִידִיקָם עָלֵי
 רֵאסָה. וְלִירְגָמוּהָ גְמִיעַ אֶהֱל
 אֶלְמַחְצִיר רִגְמָא: טו) וּמִד בְּנֵי
 אִסְרָאֵל וְקָל לָהֶם. אִי אֲנִסְאָן
 שִׁתָּם רִבְהָ פְקוּדָה חֲמָל וְזֹרָה:

וּפְרִישׁ. בַּר אֶתְתָּא בַת יִשְׂרָאֵל יְת שְׂמָא
 וְאַרְגִּיזוּ. וְאִיתִיאוּ יְתִיהָ לְוֹת מִשָּׁה. וְשׁוּם
 אֲמִיהָ. שְׁלוֹמִית בַּת דְּבָרִי לְשִׁבְטָא דְּדָן:
וַיִּנְיַחְהוּ בַּמִּשְׁמֶר לְפָרֵשׁ
לָהֶם עַל-פִּי יְהוָה: וְאַסְרוּהִי
בְּבֵית מִטְרָא. עַד דִּיתְפָּרֵשׁ לְהוֹן עַל
גְּזִירַת מִימְרָא דִּי: פ **וַיְדַבֵּר**
יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
 וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ: ד

אֶת-הַמְּקַלִּל אֶל-מַחֻוֹן לְמַחְנֶה וְסִמְכוּ כָל-
הַשְּׂמַעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל-רֵאשׁוֹ וְרִגְמוּ אֹתוֹ
כָּל-הָעֵדָה: אִפִּיק יְת דְּאַרְגִּיזוּ. לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא. וְיִסְמְכוּן
כָּל דְּשִׁמְעוּ. יְת יְדֵיהוֹן עַל רֵישִׁיהָ. וְיִרְגְּמוּן יְתִיהָ כָּל כְּנִשְׂתָּא:
וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ
כִּי-יִקְלַל אֱלֹהֵיוּ וְנָשָׂא חֲטָאוֹ: וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל
לְמִימְרָ. גְּבַר גְּבַר. אָרִי יִרְגִּיזוּ קְדָם אֱלֹהֵיהָ וְיִקְבִּיל חוֹבִיָּה:

— רס"י —

שְׁלֵא הָיוּ יוֹדְעִים אִם חֵיב מִיתָה אִם
 לָאוּ: יד **הַשְּׂמַעִים**. אֵלֶּוּ הָעֵדִים: כָּל.
 לְהִבִּיא אֶת הַדִּינִים: אֶת יְדֵיהֶם. אוֹמְרִים
 לוֹ דְּמָר בְּרֵאשָׁךְ וְאִין אָנוּ נְעַנְשִׁים
 בְּמִיתָתְךָ שְׂאֵתָה גְרַמְתָּ לָךְ: כָּל הָעֵדָה.
 בְּמַעֲמַד כָּל הָעֵדָה. מִכָּאן שְׁשִׁלּוּחוֹ שְׁלֵאֲדָם
 כְּמוֹתוֹ: טו **וְנָשָׂא חֲטָאוֹ**. בְּכִרְתָּ, כְּשִׂאִין
 הַתְרָאָה:

אֲחִיסְמָךְ לְמִטָּה דָן, שְׂבַח לוֹ שְׂבַח
 לְאֲבִיו שְׂבַח לְשִׁבְטוֹ: יז **וַיִּנְיַחְהוּ**. לְבָדוֹ, וְלֹא
 הִנִּיחוּ מְקוֹשֵׁשׁ עִמּוֹ. שְׁשִׁנִּיהֶם הָיוּ בְּפִרְקָא
 אֲחָד. וְיוֹדְעִים הָיוּ שְׁהִמְקוֹשֵׁשׁ בְּמִיתָה,
 שְׁנֹאֲמָר (שְׁמוֹת לֹא יד) מִחֻלְלִיָּה מוֹת יוֹמַת
 אֲבָל לֹא פָּרֵשׁ לָהֶם בְּאִיזוֹ מִיתָה, לְכָךְ
 נִאֲמָר (כְּמִדְבַר טו לד) כִּי לֹא פָּרֵשׁ מַה יַּעֲשֶׂה
 לוֹ. אֲבָל בְּמִקְלָל הוּא אוֹמֵר לְפָרוּשׁ לָהֶם.

שִׁמְן דְּמִימְרָ (טו) **אִישׁ אִישׁ**. הַמְנַהֵג לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם.

תפסיר רס"ג

טז) ומן סבה פדיאך פליקתל קתלא. לירגמוה גמיע אהל אלמחציר רגמא. אלדכיל פאלצריח סוא. אייהמא סב אלסס פליקתל: יז) ואי אנסאן קתל ואחודה מן נפוס אלנאס פליקתל: יח) ומן קתל בהימה פליסלם מתלהא. ראסא בדל ראס: יט) ואי אנסאן געל עיבא פי אחד מן אמתה. פליצנע בה כמא צנע: כ) לאלפסר בדל אלפסר. ולאלעין בדלהא ולאלסן בדלהא. כמא יגעל עיבא פי אנסאנא. פדיאך יגעל עליה: כא) ומן צירב בהימה

וְנִקְבַּ שֵׁם-יְהוָה מוֹת יוֹמַת רָגוּם יִרְגְּמוּ-בּוֹ כָּל-הָעֵדָה כִּגְר כְּאֶזְרַח בְּנִקְבוֹ-שֵׁם יוֹמַת: וְדִיפְרִישׁ שְׂמָא דִּי אַתְקַטְלָא יתְקַטִּיל. מַרְגָּם יִרְגְּמוּן בִּיה כָּל בְּנִשְׁתָּא. גִּיּוֹרָא בְּיַצִּיבָא. בְּפִרְשׁוּתִיהָ שְׂמָא יתְקַטִּיל: וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמַת: וּגְבַר. אֲרִי יקְטוֹל כָּל נֶפֶשׂא דְאֶנְשָׂא. אַתְקַטְלָא יתְקַטִּיל: וּמִכָּה נֶפֶשׁ-בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ

תַּחַת נֶפֶשׁ: וְדִיקְטוֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה. נֶפֶשׂא חֲלָף נֶפֶשׂא: וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בֶּן יַעֲשֶׂה לוֹ: וּגְבַר. אֲרִי יִתֵּין מוֹמָא בְּחַבְרִיָּה. כְּמָא דְעַבְדֵּךְ בֶּן יתְעַבִּיד לִיה: כַּ שְׁבַר תַּחַת שְׁבַר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם בֶּן יִנְתֵּן בּוֹ: תַּבְרָא חֲלָף תַּבְרָא. עֵינָא חֲלָף עֵינָא. שְׁנָא חֲלָף שְׁנָא. כְּמָא דִּיהַב מוֹמָא בְּאֶנְשָׂא. בֶּן יתִּיהִיב בִּיה: עפטיר כַּ וּמִכָּה בְּהֵמָה

רס"י

טז) ונִקְבַּ שֵׁם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל בכנוי: וְנִקְבַּ. לשון קללה, כמו (במדבר כג ח) מִה אֶקְבֵּי יְיָ וְאִישׁ כִּי יִכֶּה. לפי שְׁנָאמַר (שמות כג יב) מִכָּה אִישׁ וְמַת, אין לי אלא שְׁהַרְג אֶת הָאִישׁ, אִשָּׁה וְקָטָן מִבְּנֵי

תלמוד לומר כל נפש אדם: כַּ בֶּן יִנְתֵּן בּוֹ. פִּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, שְׂאִינוּ נְתִינַת מוֹם מִמֶּשׁ אֵלָא תִשְׁלֹמֵי מִמוֹן, שְׁמִין אוֹתוֹ כְּעַבְדֵּךְ, לְכַף כְּתוּב בּוֹ לְשׁוֹן נְתִינָה, דְּבַר הַנְּתוּן מִיַּד לְיָד: כַּ וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה. לְמַעַלָּה דְּבַר

תפסיד רס"ג

פליג'רם. ומן צירב אנסאנא
ומאת פליקתל: כב) וליכון לכם
חכם ואחד. יסאוי פיה אלדכיל
ואלצ'רית. לאני אללה רבכם
אלואחד: כג) פכלם מוסי'
בד'אלך בני אסראיל. ואכ'רגו
אלשאתם אלי' כארג
אלעסכר. ורגמוה באלחגארה
חתי' מאת. וצנעו בני אסראיל
פי סאיר מא נזל עליהם כמא
אמר אללה מוסי':

יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוֹמָת:
וּדִיקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה. וּדִיקְטוּל
אֲנָשָׁא יִתְקַטִּיל: כב מִשְׁפַּט אֶחָד
יְהִיָּה לָכֶם כַּגְּר כַּאֲזָרַח
יְהִיָּה כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חַד יְהִי לְכוּן. גִּיּוֹרָא
כִּי־צִיבָא יְהִי. אֲרִי אָנָּא יי אֱלֹהֵכוּן:
כג וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת־הַמְּקַלִּל אֶל־מַחוּץ
לְמַחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. וְאִפִּיקוּ יֵת דְּאֲרֵגִיזוּ. לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא. וּרְגְּמוּ יֵתִיה בְּאֲבָנָא.

ובני ישראל עבדו. כמא דפקיד יי ית משה: פ פ פ

קכז פיסוקים סימן עזיאל

רס"י

בהורג בהמה, וכאן דבר בעושה בה חבורה:
ומכה אדם יומת. אפלו לא הרגו אלא
עשה בו חבורה, שלא נאמר כאן נפש
ובמכה אביו ואמו דבר הכתוב, וכא להקישו
למכה בהמה מה מכה בהמה מחיים, אף
מכה אביו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר
מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה
חייב, הצריך לומר במכה שפטור. ומה

בהמה בחבלה, שאם אין חבלה אין
תשלומין, אף מכה אביו ואמו אינו חייב עד
שיעשה בהם חבורה: כג אני ה' אלהיכם.
אלהי כלכם, כשם שאני מיוחד שמי עליכם
כך אני מיוחד שמי על הגרים: כג ובני
ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה
במקום אחר דחיה, רגימה ותליה:

חסלת פרשת אמור

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. אשר בחר, בנביאים טובים. ורצה
בדבריהם, הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה. הבוחר בתורה,
במשה עבדו, וב ישראל עמו. ובנביאי, האמת והצדק: (אמן)

הפטרת דאמור אל הכהנים

ביחזקאל סימן מ"ד

והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את-
משמרת מקדשי בתעות בני ישראל
מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי
חלב ודם נאם אדני יהוה: וכהנניא ליואי, בני צדוק. דנטרו. ית
משמרת מקדשי במטעי בני ישראל, מבתר פלחני. אנון. יתקרבו
לפלחני, לשמשא קדמי. וישמשון על מדבחי. לקרבא קדמי, תרב ודם
נכסת קדשין. אמר, יי אלהים: המה יבאו אל-מקדשי והמה
יקרבו אל-שלחני לשרתני ושמרו את-משמרתני: אנון,
ייעלון למקדשי. ואנון. יתקרבו לפתור לחים אפיא דילי, לשמשא
קדמי. ויטרו, ית משמרת מימרי: ויהי בבואם אל-שערי
החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם
צמר בשרתם בשערי החצר הפנימית וביתה: ויהי.
במיעלהו, לתרעי דרתא גויתא. לבושי בוץא, ילבשו. ולא תהי
עליהו, פסות עמר. בשמשותהו. בתרעי. דרתא גויתא, ולגיו: פארי
פשתים יהיו על-ראשם ומכנסי פשתים יהיו על-
מתניהם לא יחגרו ביזע: קובעין דבוץ, יהוין על רישיהו. ומכנסין
דבוץ. יהוין, על חרציהו. לא ייסרון על חרציהו, על לבהו ייסרון:
ובצאתם אל-החצר החיצונה אל-החצר החיצונה
אל-העם יפשטו את-בגדיהם אשר-המה משרתם בם

והניחו אותם בלשכת הקדש ולבשו בגדים אחרים
ולא יקדשו את העם בבגדיהם: ובמפקהון. מדרתא דקדשא.
לדרתא ביתא, לאתערבא עם עמא. ישלחון, ית לבושיהון. דאנון,
משמשין בהון. ויחתון יתהון, בלישכת קדשא. וילבשו, לבושי אחרנין.
ולא יתערבון עם עמא, בלבושיהון: וראשם לא יגלחו ופרע
לא ישלחו פסוס יכסמו את ראשיהם: ורישהון, לא יגלחו.
ופירוע, לא ירבון. ספרא יספרון, ית שער רישיהון: ויין לא ישתו
כל כהן בבואם אל החצר הפנימית: וחמר לא ישתו, כל
כהן. במיעלהון, לדרתא גוייתא: ואלמנה וגרושה לא יקחו
להם לנשים כי אם בתולת מזרע בית ישראל
והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו: וארמלא,
ומתרכא. לא יסבון להון, לנשין. אלהין בתולתא. מזרעא, דבית
ישראל. וארמלתא, דתהי ארמלתא. שאר כהניא, יסבון:
וְאֶת־עַמִּי יִזְרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־טָמֵא לְטָהוֹר
יודעם: וְיֵת עַמִּי יִלְפוּן. בֵּין קֹדֶשׁ, לְחָל. וּבֵין מְסֻאָבָא לְדְכֵיָא,
יהודעוננון: וְעַל־רִיב הֵמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לשפט) לְמִשְׁפָּט
בְּמִשְׁפָּטֵי (כ' ושפטה) יִשְׁפֹּטוּ וְאֶת־תּוֹרֹתַי וְאֶת־חֻקֹּתַי
בְּכָל־מוֹעֲדַי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שִׁבְתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ: ועל פלגת דינא.
אנון, יקומון למדן. בדיני רעותי, ידינונון. וית אוריתי וית קימי, בכל
מועדי יטרון. וית יומי שבאי דילי, יקדשו: ואלמת אדם לא
יבוא לטמאה כי אם לאב ולאם ולבן ולבת לאח
ולאחות אשר לא היתה לאיש יטמאו: ועל מיתא דאנשא.
לא ייעול, לאסתאבא. אלהין לאב. ולאם. ולבר ולברת, לאח. ולאחת.
דלא הות לגבר, יסתאבון: וְאֶחָרַי טְהַרְתּוּ שְׁבַעַת יָמִים

יִסְפְּרוּ-לוֹ: וּבַתֵּר, דְּכוּתִיָּהּ, שִׁבְעָא יוֹמִין, יִמְנוּן לִיה: ^{דג} וּבַיּוֹם בָּאוּ
 אֶל-הַקֹּדֶשׁ אֶל-הַחֲצֵר הַפְּנִימִית לְשָׂרֵת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב
 חֲטָאתוֹ נֶאֱמַר אֲדָנִי יְהוָה: וּבַיּוֹם מִיַּעֲלֶיהָ לְקֹדֶשׁא. לְדֶרְתָּא גְּוִיָּתָא,
 לְשִׁמְשָׁא בְּקֹדֶשׁא. יִקְרִיב, חֲטָאתֶיהָ. אָמַר, יְיָ אֱלֹהִים: ^{דד} וְהִיָּתָה לְהֵם
 לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתֶם וְאַחֲזָה לְאֶ-תַּתְּנוּ לְהֵם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
 אֲחֻזְתֶּם: וְתֵהִי לְהוֹן, לְחֶלֶק. מוֹתֵר קֶרְבְּנִי, חוֹלְקֵהוֹן. וְאַחֲסָנָא. לֹא
 תַתְּנוּן לְהוֹן, בְּיִשְׂרָאֵל. מִתְּנֵן דִּיהֶבִית לְהוֹן, אֲנִין אַחֲסָנְתֵהוֹן:
^{דה} הַמְּנַחֵה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשֶׁם הֵמָּה יֹאכְלוּם וְכָל-חֶרֶם
 בְּיִשְׂרָאֵל לְהֵם יִהְיֶה: מִנְחָתָא, וְחֲטָאתָא וְאֲשָׁמָא. אֲנוּן, יִכְלוּנְנוּן.
 וְכָל חֶרֶמָא בְּיִשְׂרָאֵל, דִּילְהוֹן יְהִי: ^{דו} וְרֵאשִׁית כָּל-בְּפוּרֵי כָּל
 וְכָל-תְּרוּמַת כָּל מִכֶּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לִכְהֻנִּים יִהְיֶה
 וְרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם תַּתְּנוּ לִכְהֵן לְהַנִּיחַ בְּרֻכָּה
 אֶל-בֵּיתְךָ: וְרֵישׁ כּוֹלָא בְּפוּרֵי כּוֹלָא, וְכָל אַפְרָשׁוֹת כּוֹלָא. מִכֶּל,
 אַפְרָשׁוֹתֵכּוֹן. לְכַהֲנָיָא, יְהִי. וְרֵישׁ אֲצוֹתֵכּוֹן, תַּתְּנוּן לְכַהֲנָא. לֹא שְׂרָאָה
 בְּרֻכָּתָא, בְּבֵיתְךָ: ^{דז} כָּל-נְבִלָה וְטִרְפָּה מִן-הָעוֹף וּמִן-הַבְּהֵמָה
 לֹא יֹאכְלוּ הַכַּהֲנִים: כָּל נְבִילָא, וְתַבִּירָא. מִן עוֹפָא, וּמִן בְּעִירָא. לֹא
 יִכְלוּן, כַּהֲנָיָא:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרָקְנָא. יְיָ צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

על דא יתברך וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקַיָּמָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא:

וְזֶלֶק הַדְּקָדוּק: ^{דח} לְנַחֲלָה. הַלְמ"ד גַּעֲזִי: ^{דט} וְכָל-תְּרוּמַת כָּל. תִּיבַת 'וְכָל' בְּקִמְצָא וְלֹא בַחּוּלָם,
 וּבְמִקְמָא. וְכ"ה בְּקִצַּת דְּפוּסִים: